

Syventävät opinnot
Lahden ammattikorkeakoulun
historiaan (20 opintovuotta)

Vuodet
2002–2012

XX

Syventävät opinnot Lahden ammattikorkeakoulun historiaan (20 opintovuotta)
Vuodet 2002–2012

Lahden ammattikorkeakoulun julkaisusarjat

A Tutkimuksia

B Oppimateriaalia

C Artikkelikokoelmat, raportit ja muut ajankohtaiset julkaisut

Lahden ammattikorkeakoulun julkaisu

Sarja C Artikkelikokoelmat, raportit ja muut ajankohtaiset julkaisut, osa 129

Risto Ilomäki, Timo Taulo, Tuula Kilpinen & Nanna Mäkelä (toim.)

Valokuvat: Tarmo Valmela, Photodance Valmela

Ulkoasu: Heikki Sallinen, Logopolis graphic design

ISSN 1457-8328

ISBN 978-951-827-175-1

Sisällys

JOHDANTO

Lahden ammattikorkeakoulun viimeisimmän 10 vuoden syventäviin opintoihin

- emeritusrehtori Risto Ilomäki7

Ensimmäinen osa (10 op)

- I** JOS ON ONGELMA, OPI SE
- yliopettaja Hannele Tiittanen, Sosiaali- ja terveysalan laitos, LAMK... 11
- II** AMMATTIKORKEAKOULUBUUSTIA ELINKEINOELÄMÄLLE
- johtaja Jukka Anttonen, Isku Center Oy 15
- III** JÄRJESTÖ JOKA VOI SYLKÄISTÄ
- puheenjohtaja Eero Leinonen, LAMKO ry21
- IV** UUSIUTUVAA ENERGIAA UUSIUTUVALLA TYÖVOIMALLA
- toimitusjohtaja Eero Pekkola, Oilon Oy 25
- V** KONSERNINKUUMAA JOHTAMISTAITOA
- hallituksen puheenjohtaja Jari Salonen,
Päijät-Hämeen koulutus konserni31

VI	OFFPISTE MUOTOON – LAMK-alumni, graafikko Kustaa Saksi, Kustaa Saksi Ltd.....	37
VII	KUN MOOTTORI KAIPAA VIRITYSTÄ – laatu- ja arviointipäällikkö Marjo-Riitta Järvinen, LAMK.....	41
VIII	ISONA MINUSTA TULEE LAULUNOPETTAJA musiikkipedagogi (AMK) Johanna Kinnunen	47
IX	LIITTOUMALLA ON VAIN VOITETTAVAA – Laurea-ammattikorkeakoulun emeritusrehtori Pentti Rauhala.....	51
X	KOKKA KOHTI MYRSKYJÄ – rehtori Outi Kallioinen, LAMK	57

Toinen osa (10 op)

XI	EMERITUS-KATSAUS VUOSIIN 2002–2012 – emeritusrehtori Risto Ilomäki	65
XII	10 GRAAFIA	75

Johdanto

Ei siitä ole kuin 10 vuotta...

Siitä on tosiaan vain kymmenen vuotta, kun loistavasti aloittaneen Lahden ammattikorkeakoulun (LAMK) 10 alkuvuotta kuvattiin sen palkitussa ensimmäisessä historiikissa "Johdatus Lahden ammattikorkeakoulun historiaan {10 opintovuotta}". Taulo, T. (toim.) 2002.

LAMK on kehittynyt kymmenvuotiaasta nyt parikymmppiseksi, määrätietoiseksi nuoreksi, joka on asunut vuodesta 2008 alkaen avoliitossa parin kumppanin (HAMK ja Laurea) kanssa ja haaveilee joskus tiiviimmästäkin liitosta. Niin ovat mukavia HAMK ja Laurea. Olihan tarjolla kolmaskin avoliittolainen Metropolia vuoden verran, mutta se alkoi tykkäämään enemmän TAMKista ja irrottautui vuoden seurustelun jälkeen neljän AMK:n perussopimuksesta. HAMK, LAMK ja Laurea sinetöivät liittonsa yhteisellä liittoumasopimuksella 29.5.2012.

LAMKin kehitykseen kuului varhainen murkkuikä, joka kohdentui 11. ja 14. ikävuosien väliin vuosina 2003–2006. Silloin haettiin kipeästi uutta suuntaa, kun AMK-laki määritteli uusia tehtäviä opetuksen lisäksi. LAMKin, kuten muidenkin korkeakoulujen piti nopeasti lisätä aluevaikuttavuuttaan ja tutkimus- ja kehitystoi-

mintaa (T&K). Samaan aikaan kolikot hävisivät LAMKin taskusta niin, että piti saada PHKK-”ylläpitäjävanhemmilta” konsernilainaa käyttömeneihin. Onneksi LAMKin tase pysyi juuri ja juuri noin neljän tonnin verran plussalla heikoimpana vuonna 2004.

Tämän murkkuiän jälkeen LAMKista on kasvanut määrätietoinen, hyvin toimeentuleva nuorukainen, joka on saanut julkisia tunnustuksia ulkopuolelta ja vuodesta 2007 alkaen kaikkina vuosina tuloksellisuus- tai laatupalkkion isovanhemmiltaan OPM:ltä ja OKM:ltä.

Luonnikasta ja dynaamista tulevaisuutta 20-vuotiaalle LAMKille sekä liittolaisille toivottaa

Risto Ilomäki

LAMKin rehtori 1.3.2003–31.5.2012

Ensimmäinen osa
(10 op)

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Lahti University of Applied Sciences

Lahden ammattikorkeakoulun Sosiaali- ja terveysalan yliopettaja Hannele Tiittanen: "Jatkuva kehittäminen haastaa sekä opettajia että opiskelijoita uudentyyppiseen ajatteluun."

I

Jos on ongelma, opi se

Yliopettaja **Hannele Tiittanen** pääsi heti mukaan ongelmaperustaisen oppimisen kehittämiseen taloon tullessaan. Sosiaali- ja terveysalan hoitotyön koulutusohjelmassa ratkotaan ongelmia luontaisella tavalla.

Hoitotyön yliopettaja Hannele Tiittanen muistaa hyvin ensimmäisen työpäivänsä Lahden ammattikorkeakoulussa syksyllä 2002. Muistelo ei ala ”oli synkkä ja myrskyinen yö”, vaan ”olipa aurinkoista ja piristävää tulla työpaikkaan, jossa oli resursseja, ja jossa pystyi keskittymään hoitotyön ydinasioihin”.

”Kierrettiin paikat tutuiksi. Tutustuttiin ihmisiin. Sain heti työtehtäviä, joista pidin. Käynnistimme juuri päiväkirurgista täydennyskoulutusta, josta ryhdyin vastaamaan. Lahden ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan laitos oli varsin erilainen työympäristö, kuin Diakonia-ammattikorkeakoulun yksikkö Pieksämäellä ja terveysalan yliopettajan tehtävät. Täällä viehätti se, että pyöritettiin isompaa hoitotyön koulutusohjelmaa, ja hoitotyön opettajia oli huomattavasti enemmän.”

Erityisesti Hannelen vei heti mukaansa ongelmaperustaisen oppimisen menetelmä.

”Opetusmetodissa ei oltu LAMKissa vielä kovin pitkällä, mutta hyvässä alussa, ja pääsin heti alkuvaiheisiin mukaan”, Hannele muistelee.

”Päätös ongelmaperustaisen oppimisen menetelmään siirtymisestä lähti liikkeelle, kun kolme opettajaamme osallistui uutta menetelmää koskevaan koulutukseen. Siellä syntyi innostus. Haluttiin tarkastella oppimista aivan uudella tavalla. Opettajat ryhtyivät vetureiksi ja käännöstyötä ryhdyttiin tekemään ongelmaperustaisen oppimisen puolesta.”

Mikä ihmeen ongelmaperustaisen oppimisen menetelmä? Termi kuulostaa hieman ongelmalliselta, mutta määritelmä on Hannelle mielestä selkeä.

”Ongelmälähtöisessä oppimisessä opetus tapahtuu pienryhmissä – ongelmia käsitellään ryhmätyöskentelyn avulla. Tiedonhankinta tapahtuu itsenäisesti, eikä luennointi ole niin suuressa roolissa kuin perinteisesti. Oppijalla on aktiivinen rooli omassa oppimisessaan. Opettajan rooli on puolestaan toimia tuutorina, oppimisen ohjaajana ja tukijana.”

Näin pyritään kehittämään tärkeiden tiimityötaitojen lisäksi opiskelijan kriittistä ajattelua. Siksi ei luennoida opettajanpöydän takaa, vaan ollaan kontaktissa työelämään, käytäntöön, kädentaitoihin, kerätään oikeita kokemuksia työstä ja sen tuomista ratkaisuista. Opettajat antavat edellytykset ja raamit oppimiselle.

”On opittava ratkaisemaan ongelmia luonnollisella tavalla, sellaisessa muodossa kuin niitä kohdataan ammatissa, arjessa. Näin oppimisesta ei tule pelkkää asioiden mieleen painamista ja harjoittelua, vaan ammatillisten ongelmien tutkimista, ratkaisemista ja kehittämistä”, toteaa Hannele Tiittanen. Hän korostaa kuitenkin, että menetelmä vaatii paljon oppijalta. Paljon vaaditaan myös opettajalta.

**HEITTÄYTYMINEN
JUUTEEN VAATII
ROHKEUTTA**

”Alussa meillä heittäytyminen uuteen vaati paljon uskoa ja rohkeutta, sillä ongelmaperustaisen oppimisen menetelmän osaaminen oli varsin ohutta. Haettiin uusia tapoja ja luontevaa tapaa toimia pienryhmissä.”

LATVASTA TYVEEN -MENETELMÄLLÄ

Lahden ammattikorkeakoulun hoitotyön koulutusohjelmassa tehtiin keväällä 2004 päätös, jolla sovittiin opetussuunnitelman uudistamisesta kokonaisuudessaan.

”Etenimme menetelmän käyttöönotossa latvasta tyveen. Tästä käytännön pedagogisesta tarpeesta nousi tavoitteeksi uudistaa opetussuunnitelma siten, että opintokokonaisuudet olisivat laajempia ja mahdollistaisivat jäntevän prosessinomaisen työskentelyn. Vuoden 2005 opetussuunnitelmassa oli jo päästy eroon pienistä opintokokonaisuuksista. Viimeisin opetussuunnitelma on päivitetty modulaariseksi: jokainen lukukausi täyttyy yhdestä hoitotyön moduulista sekä siihen liittyvästä ohjatusta harjoittelusta”, kertoo Hannele.

Hoitotyön koulutusohjelman opetussuunnitelma organisoidaan muutaman viikon pituisiin jaksoihin, joissa käsitellään erilaisia, ammatillisesta käytännöstä nousevia teemoja. Esimerkiksi yhden tutoriaalijakson aikana pienryhmät tapaavat tuutorin johdolla noin kahdesti viikossa, jolloin keskitytään käsittelemään yhtä ongelmaa kerrallaan. Tapaamisten välinen aika on itsenäisen opiskelun aikaa.

Opiskelijat pitävät haasteellisesta opiskelutavasta, sen on yliopettaja havainnut. Uudet opiskelun tavat heijastavat myös yhteiskunnan muutosta. Hannele Tiittanen on huomannut viimeisten kymmenen vuoden aikana kommunikoinnin tapojen muuttuneen.

”Nuoret käyttävät sosiaalista mediaa sujuvasti, ja se on muuttanut meidän opetustammekin. Mutta miten otamme ne muutokset huomioon? Mitä puhutaan, miten puhutaan, mitä sallitaan...”

Kymmenen vuotta sitten ei tarvinnut pohtia mitä opiskelijat kirjoittavat esimerkiksi harjoittelukokemuksistaan Facebookissa.”

Hannelen mielestä perustehtävät eivät ole muuttuneet: ”Meidän tärkeimmät tehtävämme ovat aluevaikuttavuus ja kouluttaminen. Kymmenessä vuodessa tehtävien osalta on tapahtunut kuitenkin laajentumista. Alussa fokusoimme perustutkintoon johtaviin koulutuksiin, joita annetaan työelämän tarpeisiin. Nyt tehtävä ymmärretään laajemmin. Mukaan ovat tulleet avoimen ammattikorkeakoulun toiminta, kasvava täydennyskoulutustarjonta, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta yhdessä työelämän kanssa sekä kansainvälistymistoiminta.”

Jatkuva kehittäminen haastaa sekä opettajia että opiskelijoita uudenalaiseen ajatteluun.

Omalla tavallaan sekin ongelma-perustaista oppimista. ■

II

Ammatti- korkeakoulu- buustia elinkeino- elämälle

Jos asia olisi ainoastaan hallituksen jäsenen, toimitusjohtaja **Jukka Anttonen** yksin päätettävissä, LAMKissa olisi matala kynnyks ja loistavat suhteet, se olisi mukana kaikilla mahdollisilla foorumeilla, ja se tekisi itseään tykö palveluistaan kertoen.

Vanhassa kunnianarvoisassa Iskun teollisuuskiinteistössä on avajaiset. Vuonna 1928 perustetun huonekalutehtaan eteläisessä päädyssä Mukkulan kaupunginosassa seinät hohtelevat – huonekalunäyttely suuressa aulatilassa kertaa huonekalujätin merkittävää teollisuushistoriaa, ja uudet IskuCenterin toimistotilat odottavat käyttäjiään.

Isku kiinteistöyhtiöiden toimitusjohtaja Jukka Anttonen kertoo, että nyt on haku päällä.

”Meillä on tilaa ensi alkuun noin 15 firmalle, yrittäjälle tai työpajalle.”

IskuCenterissä on tarjolla monipuolisia toimitiloja ulkopuolisille firmoille ja yrittäjille: nykyaikaista tekniikkaa, palveluita, vuoro-vaikutusta, verkottumista...

Jukka Anttonen on Iskun mies. Vuonna 1991 hän aloitti Isku Oy:n henkilöstöhallinnossa, ja kun 2005 Isku Oy yhtiötettiin uudelleen, Anttonen sai uutta vetovastuuta. Nyt hän pyörittää uutta toimialaa, kiinteistöliiketoimintaa.

Jukka Anttonen toimii myös Lahden ammattikorkeakoulun hallituksen jäsenenä ja on hyvin jyvällä koulutusilmastosta talousalueella. Ammattikorkeakoulun toimintaan hän tutustui epäsuorasti jo amk-kokeilun aikoina.

”Olin mukana kauppakamaritoiminnassa, sen koulutusvaliokunnassa, jossa toimi myös rehtori Arvo Ilmavirta. Tutustuin ammattikorkeakouluun jo ennen kuin saatiin amk-rivit maakunnassa suoriksi. LAMKista muodostui alueen merkittävien koulutustoimija. Iskulla on ollut, on nyt ja tulee olemaan side ammattikorkeakouluun ja Muotoiluinstituuttiin. Tekniikan puualan koulutus on myös tärkeää meille. Tänäkin meillä onkin paljon LAMKin kasvatteja töissä.”

Huoli puualan tulevaisuudesta on kuitenkin olemassa.

”Puualan amk-tason koulutusta valtakunnassa on koko ajan supistettu”, toteaa Jukka Anttonen.

”Iskulle on ollut tärkeää, että keskeinen oppilaitos sijaitsee naapurissa, käden tuntumassa. Tunemme opettajakuntaa, ja voimme tehdä hyvää yhteistyötä. Oppilaitoksilla on ollut mahdollisuus nähdä, miten työpaikoilla oikeasti työskennellään. Työharjoittelukaudella on saatu viimeisin tieto. LAMKilla on ollut kiinnostusta ja halua tehdä kanssamme yhteistyötä. Ja sitä tarvitaan: seuraavan suhdannenousun aikana työvoiman saatavuuskeskustelu tulee olemaan sellaista, ettei olla ennen nähty.”

Rekrytoitavista valmistuneista opiskelijoista Jukka Anttosella on hyvää sanottavaa: nuoret ovat tänään entistä fiksumpia ja kykenevimpiä työntekijöitä. Teoriapuoli on hallussa, joskin kädentaidoissa onkin vielä opeteltavaa.

”Z-sukupolvi on omaksunut tietotekniikan äidinmaidossa, heille tietyt käytännön taidot voivat jäädä vähemmälle. Konkreettinen tekeminen taas on meillä tärkeää – harjaantuminen ja treenaaminen ovat fokuksessa. Nykynuorilla on vahvat yksilöarvot, ollaan itsenäisempiä ja itsetietoisempia. Työnhakijalla voi olla vaatimuslista taskussa esitettävänä.”

Toimitusjohtaja
Jukka Anttonen Isku
Kiinteistöyhtiöistä on
LAMKin hallituksen
jäsen. "Hallituksen
työssä erityisesti ta-
lous on pääosassa."

Jukka Anttosella on menossa toinen nelivuotiskausi Lahden ammattikorkeakoulun hallituksessa. Hän edustaa hallituksessa elinkeino- ja työelämän tuntemusta. Mandaattiajattelu hallituksen jäseniä valittaessa on tärkeää, jotta saadaan kokoon mahdollisimman laaja-alainen tieto ja taito hallitustyöskentelyyn.

”Hallituksen työssä erityisesti talous on pääosassa. Lisäksi otamme kantaa ja päätämme pedagogisia, opetuksen toteuttamiseen liittyviä, sisällöllisiä ja koulutusrakenteeseen liittyviä asioita: mitä opetusta annetaan ja missä määrin. Kaikki toiminnan kehittämiseen liittyvät asiat ovat esityslistallamme. Viime aikoina on puhuttanut mm. kolmen ammattikorkeakoulun yhteistyön kehittäminen, FUAS-liittouma”, kuvailee Jukka Anttonen. Hallitus on suurten linjojen päättäjänä.

Lahden ammattikorkeakoulun koulutusrakenne on uudistumassa. Jukka Anttosta kiinnostaa erityisesti, miten koulutus kohdentuu.

”Viime aikoina leikkaukset Lahden ammattikorkeakoulun tarjonnasta ovat kohdistuneet kulttuurialaan. Ne yllättivät rajuudessaan, vaikka ymmärrys oli koulun sisällä näistäkin toimenpiteistä. Aikanaan katosivat liikunta ja diakonia, jotka siirtyivät LAMKista pois. Heinolassa toiminut liiketalouskin lopetettiin. Valitettavasti. Eikä tämä pääty vielä tähän”, ennustaa Jukka Anttonen.

”Hallituksen ohjaus on kohdistunut rakenteellisiin puoliin, mutta toinen painopistealue on talous. Amk-rahoitusmalli muuttuu. Aloituspäikkärahoituksesta siirytään suoriteperusteiseen malliin: suoritettut tutkinnot ovat keskeisin rahoitusperuste. Vähän kuin tulospalkka.”

Johtaja Anttonen arvioi, että LAMKilla on erittäin hyvät mahdollisuudet onnistua tutkintojen mallikkaassa läpiviennissä, vaikka laiva ei vielä satamassa olekaan.

”Uusi johto on hyvin sisäistänyt asian, mutta muutoksen läpiviennin on kokonaisvaltainen juttu.”

Ulkopuolisen, itse hankitun rahoituksen osuutta tullaan kasvatamaan. Mutta mistä uusi raha tulee? Meillä on oltava jotain, mistä mielellään maksetaan. Nyt tehdään paljon vero- ja EU-pohjaisia projekteja, mutta tulevana vuosina tarvitaan entistä enemmän ulostuloja bisnesmaailmaan. Minun hallitusurani teema onkin selkeä: täytyy olla hyvät suhteet, mukana monilla forumeilla ja tehdä itseään tykö palveluistaan kertoen.

Meillä pitää olla kynnyks matalalla: soitti kelle tahansa organisaation jäsenelle, pitää osata auttaa. Palveluasenne! Jos tässä onnistutaan, peli on kotona.”

Jukka Anttonen muistuttaa, että nykyiset hyvät siteet on pidettävä kunnossa. Start-upeja ja innovatiivisuutta kaivataan, mutta pitää osata palvella nyt jo olemassa olevaa.

”Meille kohdistuu korkeamman tason opetus, ja riman on oltava korkealla! Buustin pitää antaa painetta alueen elinkeinoelämään. Avainsana on poikkitieteellisyys. Lasiseinät pois. Koko LAMKin laaja ja osaava resurssi käyttöön!” sanoo toimitusjohtaja Jukka Anttonen uudennuutukaisessa IskuCenterissä. Hän miettii, istuako valokuvausta varten näyttelytilan vanhaan Iskun koulupulpettiin, sellaiseen, jossa suurin osa suurista ikäluokistamme on saanut abc-taitonsa, mutta päättää sittenkin istahtaa modernin muotoilun Isku-toimistotuoliin. ■

Lahden ammattikorkeakoulun opiskelijajärjestön puheenjohtaja Eero Leinonen: "LAMKO ry:llä on paljon sanottavaa koulun kehittämisessä."

Järjestö joka voi sylkäistä

Lahden ammattikorkeakoulun opiskelijakunnan puheenjohtaja **Eero Leinonen** kertoo, miksi laama voi ärsyyntyä ja mikä on LAMKOn perustehtävä.

Lahden ammattikorkeakoulun opiskelijakunta LAMKOn puheenjohtaja Eero Leinonen, millainen eläin on laama?

”Laama on Perusta kotoisin oleva, menevä ja sympaattinen eläin. Laama on käynyt sirkuskoulun ja opiskellut Perun arvostetuimmassa Laamaopistossa. Työkokemusta on kantojuhtajana olosta, villantuotajasta ja show-tanssista.”

Vastaus tulee hieman pohdiskellen, mutta ymmärrettävästi: LAMKO Laama on Lahden ammattikorkeakoulun opiskelijakunnan tunnuseläin. Se on maskotti, joka on palvelee yhdistystä sen perimmäisessä tarkoituksessaan.

”LAMKO Laaman hyviä puolia ovat aktiivisuus, vahva omistautuminen työhönsä ja hyvä kielitaito. Järjestötoiminta on hänelle tuttua – sillä onhan hän olutkerhon omistautunut jäsen!”

Laaman syvintä olemusta tarkemmin tutkiessa paljastuu sen sopivuus juuri opiskelijajärjestön keulahahmoksi.

”Laamalla ei ole paljoa huonoja puolia. Jos yksi sellainen pitää etsiä, niin se on koko rodulle yhteinen piirre, josta LAMKO Laama ei ole päässyt eroon: tarpeeksi ärsyyntyneenä se saattaa sylkäistä.”

Liiketalouden opiskelija Eero Leinonen tarttui järjestön vetovastuuseen onnellisten sattumien myötä. Syksyllä 2011 hän oli tekevässä DuuniExpo 2012 -messuja toimien liiketalouden alan englanninkielisten opiskelijoiden degree-tutorvastaavana.

”Tutoreille oli järjestetty ryhmäytymisiltia LAMKOn tiloissa. Menin kutsuttuna, myöhässä tosin. Kun saavuin paikalle, tilaisuudessa oli entinen varapuheenjohtaja puhumassa uuden hallituksen rekrytoimisesta. Hän etsi uutta puheenjohtajaa ensi vuodelle. Siinä se ajatus sitten heräsi. Esitin hänelle muutaman kysymyksen, ja ajatus puheenjohtajuudesta jäi muhimaan päähän”.

Loppu onkin LAMKOn historiaa. Kilpailijaa Eerolle ei ikinä puheenjohtajaksi löytynyt, eikä hän päässyt käymään amerikkalaisista college-elokuvista tuttua puheenjohtajavaalitaistoa.

”Mutta en ikinä pitänyt paikkaa itsestäänselvyytenä. Haastatteluisia lupasin kehittää LAMKOn toimintaa ja sitä on kehitettykin. Aina voi kiireisen vuoden jälkeen sanoa, että enemmänkin olisi ollut mahdollista tehdä. Tästä syystä tulenkin antamaan aikaa LAMKOn toiminnalle myös tulevaisuudessa.”

Ammattikorkeakoululaki sanoo, että jokaisessa ammattikorkeakoulussa tulee olla opiskelijakunta. Opiskelijakunta on erittäin tärkeä osa korkeakoulu yhteisöä. Se antaa ennen kaikkea opiskelijoille johonkin kuulumisen ja yhteisöllisyyden tunteen.

”Opiskelijakuntaa tarvitaan opiskelijan edunvalvontaan, paikallisten opiskelijaetujen hankintaan ja ylläpitämiseen, tapahtumien ja muiden yhteisten aktiviteettien järjestämiseen”, luonnehtii Eero järjestön tehtäviä ja tarkentaa käytäntöön:

”Sillä on myös tärkeä rooli liikunnan tarjoamisessa korkeakoulussa, sillä tällä hetkellä ainoastaan LAMKO organisoii ja tuottaa liikuntapalveluita LAMKissa.”

LAMKOn vuosi 2012 oli ripeän kasvun kautta.

”Opiskelijoiden aktiivisuus on lisääntynyt hurjasti. Saimme en-

näytymäärän tutorhakemuksia. Jaostot ovat olleet täynnä aktiivista toimintaa. LAMKOn edustajistoon ja hallitukseen haki myös opiskelijoita enemmän kuin odotimme. Osaltaan aktiivisuudesta kertoo myös se, että LAMKOn jäsenmäärä viime vuoden joulukuussa tehdystä mittauksesta on kasvanut yli 300 jäsenellä.”

Puheenjohtaja Leinonen on erityisen tyytyväinen, että LAMKOna myös kuunnellaan – se ei ole pelkkä bilety- ja sähköjärjestö. LAMKOn katu-uskottavuus on ollut pitkän työn takana ja oman toiminnan kehittämisen tulos.

”Meiltä kysytään mielipidettä ja sitä myös arvostetaan. Yhteistyötä LAMKin kanssa kehitetään koko ajan eri keskustelufoorumien ja sopimusten kautta”, kertoo Eero.

”Yhteistyötä pitää kehittää opettajien kanssa enemmän, koska he toimivat opiskelijoiden kanssa eniten, varsinkin viestintää on lisättävä opettajien ja LAMKOn kesken.”

LAMKOn syvin olemus on opiskelijälähtöisyys. Se perustuu teemaan ”Opiskelijalta opiskelijalle”. LAMKOn toiminta pohjautuu kaikilla tasoilla opiskelijoihin ja kaikilla opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua järjestön toimintaan. Perustehtävä laamailijoilla on kirkkaana mielessä.

”LAMKOn pitää puuttua lain velvoittamana opiskelijaoikeuksiin LAMKissa. Sen tehtävä on valvoa opiskelijoiden etua päivittäin. Suurin osa tästä työstä tehdään erilaisissa LAMKin sisäisissä työryhmissä, joissa meillä on opiskelijaedustus. Lisäksi LAMKolla on kaksi opiskelijapaikkaa LAMK-hallituksessa. Näistä kaikesta ja muusta arkipäivän työskentelystä muodostuu opiskelijoiden oikeuksien ja etujen valvonta”, toteaa puheenjohtaja.

LAMKO Laama ei syljeskele tällä hetkellä ainakaan koulun johdortaan suuntaan.

”Yhteistyömme LAMKin johdon suuntaan toimii hyvin. Lahden ammattikorkeakoulu on hyvä paikka opiskella ja opiskelijoita kuunnel-

laan. Opetuksen laatuun panostetaan ja toiminta on opiskelijälähtöistä. En ota siitä kunniaa, että tämä olisi LAMKOn ansiota, mutta meillä on ainakin ollut lusikka mukana siinä sopassa!”

Eero Leinosen puheenjohtajakausi on mennyt melko lailla putkeen. Huippuhetkiä on eletty, kun on porukalla saatu hyvää tulosta aikaan pitkän aherruksen jälkeen.

”Kun kuulee koululta ja opiskelijoilta, että olemme tehneet hyvää työtä, se innostaa. No, niitä toisia hetkiä ovat varmasti ne, kun tajuaa, että jos olisi johtanut toisella tavalla, niin olisi saanut parempia tuloksia aikaan. Kaikki ei aina mene niin kuin piti. Loppujen lopuksi puheenjohtajana voi aina katsoa peiliin ja miettiä, mitä olisi pitänyt tehdä toisin.”

Viran puolesta puheenjohtaja Leinonen antaa LAMKiin saapuvalla opiskelijalle kymmenen kohdan ensikokemuksen selviytymisopastuksen.

10 KOHDAN SELVIYTYMISEEN

1. Uskalla kysyä neuvoa.
2. Tutustu tutoriisi ja pyydä häneltä kaikki mahdollinen apu.
3. Käytä aikaa kampusalueeseesi tutustumiseen.
4. Ole avoin, ja ala tutustua omaan luokkaasi heti alussa.
5. Kaikki uudet opiskelijat ovat alussa hukassa, älä siis luule olevasi ainut.
6. Opintotoimisto ja vahtimestarit pystyvät aina auttamaan sinua.
7. Muista välttää alusta johtuvaa stressiä ja huolehdi omasta hyvinvoinnistasi.
8. Tutustu opintotukeen ja selvitä miten se toimii.
9. Tutustu opiskelijakuntaasi ja ota siitä kaikki hyöty irti.
10. Ole aktiivinen! Syljeskele jos siltä tuntuu. ■

IV

Uusiutuvaa energiaa uusiutuvalla työvoimalla

Oilon Oy:n toimitusjohtaja **Eero Pekkolan** mielestä LAMKin insinööriopetuksen aloittamisen tulokset tuntuvat nyt alueen teknologiayrityksissä – yritysten ja amk:n yhteistyö tuntuu edelleen hedelmälliseltä.

Eero Pekkola astuu sisään Uusiutuvan energian tutkimuskeskus Energonin ovesta. Hän kävelee kohti lämpöpumppulaboratoriota. Energia- ja ympäristötekniikan perheyrittäjä Oilon Oy:n toimitusjohtaja tuntee pari vuotta sitten valmistuneen tutkimuskeskuksen kuin taskunsa. Oilon Oy on ollut vahvasti mukana perustamassa Energonia Lahteen. Yrityksen visio on olla edelläkävijä energiateknologiassa: se tuottaa kestävästi kehityksen energiaratkaisuja asiakkailleen. Tätä tavoitetta Energon palvelee hyvin. Oilon toimii tutkimuskeskuksen pääoperaattorina, mutta tilat ovat kaikkien käytettävissä.

”Muutosvauhti kohti uusiutuvia energioita on ollut nopea. Energon tarjoaa meille mahdollisuuden tutkia ja toteuttaa innovaatioita, jo nyt mahdollisuudet ovat rajattomat”, toteaa Eero Pekkola vuonna 2010 käynnistyneestä tutkimuskeskuksesta. Innovointi on ollut Oilonin arkipäivää jo vuosikymmenten ajan.

”Oilon käyttää tuotekehitykseen liikevaihdostaan vuosittain vähintään viisi prosenttia. Se on kova luku konepajateollisuuden

yritykselle, mutta se on antanut mahdollisuuden ennakoida tulevaa. Yritys on ehtinyt tutkia jo 25 vuotta mm. bioöljyjä ja -kaasuja.”

Energon-tutkimuskeskuksen rakentamisesta vastasi Lahden tie- ja yrityspuisto. Lahden ammattikorkeakoulu painoi siihen myös oman vahvan puumerkkinsä. LAMK satsasi osaamistaan ja tuki myös taloudellisesti Uusiutuvan energian tutkimuskeskuksen valmistumista. Toimitusjohtaja Pekkola pitää Lahden ammattikorkeakoulun yritys yhteistyöstrategiaa onnistuneena.

”Yrityksen ja Lahden ammattikorkeakoulun yhteistyö on hyödyllistä molemmille. Me saamme olla yrityksenä kehittämässä mekatroniikka- ja ympäristöalan insinöörien koulutusta Lahdessa, ja LAMK on puolestaan kehittämässä meidän alaamme. LAMKin yritys yhteistyön on oltava tehokasta. Opettajien tulee tietää ja tuntea yrityksen kulttuuri. Meillä on esimerkiksi ollut opettajia töissä tutustumassa – se on totaalista integroitumista yritys ympäristöön”, arvioi Pekkola. ”Tällaista toimintaa saisi olla enemmän”.

Osaavan työvoiman koulutus on alueen elinkeinoelämän tukipilari. Mutta tiedetäänkö mitä tulevaisuuden insinöörit tekevät, ja mitä edellytyksiä uuden sukupolven opiskelijoille tulee antaa? Eero Pekkola ei ryhdy ennustajaksi, vaikka näkeekin joitain suuntaviivoja sille, mitä 2020-luvun insinöörit tarvitsevat koulutuksesaan ja työssään.

”Yrityksillä ei välttämättä ole selvää kuvaa siitä mitä valmistuvilta opiskelijoilta viiden vuoden päästä vaaditaan. Ainakin tarvitaan kielitaitoa, yhteistyökykyä, teknillistä osaamista, johtamistaitoja – ja odotukset ovat kovat. Mediatekniikka on alue, jota tarvitsee koko ajan kehittää. Sosiaalinen media on tiukasti yrityksissä, ja samoin sen hallinta pitää olla talossa. Automaatio ja mekatroniikka hallitsevat – kone ei ole enää pelkkä kone, vaan älyllinen laite automaation avulla. LAMKilla on lisäksi ympäristöteknologia, jolle asetetaan kasvavia tar-

**WIN-WIN
-YHTEISTYÖSSÄ**

A middle-aged man with light brown hair, wearing a dark suit jacket over a light blue checkered shirt, stands next to a technical device. The device has a black frame and contains several vertical copper pipes connected by brass fittings. A grey rectangular component is mounted on one of the pipes. The background is a plain, light-colored wall.

Oilon Oy:n toimitusjohtaja Eero Pekkola arvioi: "LAMK on onnistunut yritysten koulutustarpeen tyydyttämisessä hyvin."

peita. Toivottavasti nämä resurssit osataan suhteuttaa koulutettavien määrän tarpeeseen sopusoinnussa.”

LAMK ryhtyi kouluttamaan mekatroniikkainsinöörejä teollisuuden tarpeesta ja tarpeeseen kymmenisen vuotta sitten. Tulokset näkyvät Pekkolan mielestä alalla selvästi.

”Aikoinaan Lahden ammattikorkeakoulu tarttui hyvin mekatroniikkainsinöörien koulutukseen. Tarve oli todellinen teollisuudessa. Nyt Lahdessa on ollut hyvää mekatroniikka-alan koulutusta jo yli kymmenen vuotta”, sanoo toimitusjohtaja Pekkola. Yrityselämän kiivauteen ja uuden opin tarpeeseen voi ammattikorkeakoulu vastata opetusmetodien innovoinnilla. Yksi keskeinen räätälöinti on Pekkolan mielestä opiskelun modulaarisuus.

”LAMKissa on kehitetty erityisesti modulaarista koulutusta. Se on tapa, jolla yrityselmä voi vastata jatkokoulutukseen, jatkokouluttaa nuoria, jotka ovat olleet jo työssä – heti kun ei edes insinööri ole valmis...

Meillä työskentelevät insinöörit voivat osallistua joustavasti opiskelumuodulleihin aina tarpeen mukaan. Kun insinööri laajentaa työnsä esimerkiksi myyntitehtäviin, hän voi suorittaa uutta työnsä tukevan opiskelupaketin. Tällaiseen opetukseen osallistuvat samanaikaisesti sekä perustutkinto-opiskelijat että teollisuudessa jo työskentelevät – se on tavoite. Kaikki hyötyvät toistensa kokemuksesta ja erilaisista näkökulmista ja samalla syvennetään osaamista.”

Lahdessa, Metsä-Pietilänkadulla sijaitsevassa emoyhtiö Oilonilla on Lahden ammattikorkeakoulusta valmistuneita työntekijöitä tekniikan ja liiketalouden aloilta – on harjoittelijoita, on oppinäytetyöntekijöitä, on työelämään tutustuvia. Toimitusjohtaja Pekkola arvostaa LAMKin aktiivista roolia yritys yhteistyössä.

”Ammattikorkeakoulussa ollaan oltu aidosti aktiivisia yrityksiin päin. Se on hieno juttu. Ei ole ikinä ollut tilannetta, että LAMK olisi ollut sulkeutunut ja pantannut omia juttujaan. On kysely juteltu,

KOHTI MODULAARISUUTTA

soiteltu ja palaveerattu opiskelun kehittämisasiota eteenpäin. Me lähetämme työpaikkailmoituksen kouluun ja se toimii. LAMK pystyy tuomaan Lahden talousalueen tarpeisiin yrityksille erilaisia vaihtoehtoja.”

Koulutuksen rattaat pyörivät hyvin, mutta kiinnostaako teknologia-ala nuoria ja kiinnostaako tarpeeksi? Eero Pekkola on seurannut alaa kymmeniä vuosia. Hänellä on lievä pelko siitä, löytyykö vanhan ”konepajamielikuvan” tilalle uuden ajan teknologiamielenkiinto. Rasvanäppytyö ei nykyajan nuoria kiinnosta, mutta ei se sitä enää modernissa energiateknologiateollisuudessa olekaan.

”LAMK voi kertoa eri vaihtoehtoista jo aikaisemmassa koulutuksen vaiheessa. Konepajatyöstä ihmisillä on vanhentunut mielikuva. Suunnittelija on nykyaikaa, eikä se työ ole ollenkaan tylsää. 3D-suunnittelua, muotoilullisia ajatuksia, värimaailman ymmärtämistä, tekniikasta on tullut mielenkiintoista! Tästä emme ole pystyneet kertomaan nuorille.”

”Pahimmillaan alaa saattaa jo muutaman vuoden kuluttua koetella pula ammattitaitoisista ihmisistä. Esimerkiksi automaatiotehtäviin on jo nyt ollut vaikeaa löytää osaavia ammattilaisia.”

Alan vetovoimaan liittyy hieman muutakin ja uravalintojen muuttuminen. Ei ole monta samanlaista kolmevuotiasta kuin Eero aikoinaan, kun hän ilmoitti äidilleen haluavansa isona koneinsinööriksi. Ammatinvalinta ei ole kaikille yhtä itsestään selvää.

”Miten oppilaitos ja yritys elämä osaavat antaa alan suuntaviivoja ja signaaleja, ja miten alasta kerrotaan nuorille?” kysyy Pekkola. Opintojen ohjauksen tehostamista, teknologia-alan tiedottamista ja viestintää pitää lisätä.

”Teimme aikoinaan lvi-alan työvoimapulassa kummiluokkatointia. Oilonilla oli joka vuosi oma luokka ja esiinnyimme eri paikkakunnilla opinnonohjaajille: tulkaa meille, niin näytämme mitä

tämä työ nykyaikana tarkoittaa. Nuoret olivat lopuksi yllättyneitä ja ihastuneita: ai tätä ohjataan läppärillä?”

Eero Pekkola sulkee Energonin ulko-oven. Tulevalla viikolla hän avaa Kiinassa Wuxin kaupungissa Oilonin tehtaan uuden ulko-oven Sun City -teollisuuspuistossa. ■

Konsernin- kuumaa johtamis- taitoa

Päijät-Hämeen koulutus konsernin hallituksen puheenjohtaja **Jari Salonen** on johtanut suurta koulutusorganisaatiota kohta 12 vuotta. Ja hän pitää vieläkin luottamustehtävästään, vaikka haluaisikin opiskella muovi-insinööriksi.

Paikka: Hotelli Presidentin auditorio. Aika: lokakuun 31.10.2012 ja väliaika. Tapahtuma: Liittoumakorkeakouluseminaari. Henkilö: Jari Salonen, tumma puku, sininen solmio, silmälasit, kainalossa paksu nivaska kokouspapereita, vasemmassa kädessä Nokia Lumia vastausvalmiina, oikeassa kuppi vihreää teetä. Status: Päijät-Hämeen koulutus konsernin hallituksen puheenjohtaja.

Miten tässä näin kävi?

Jarista piti tulla palomies, joka sammuttaa tulipaloja. Tai insinööri, joka rakentaa suuren suuria siltoja. Tai lääkäri, joka hoivaa ja parantaa. Sitten Jarista tulikin kaikkia näitä luottamustehtäviensä ansioista. Muoviyhdistys ry:n toimitusjohtajana siviilissä toimiva Jari Salonen on lähes ammattimainen luottamus henkilö, joka on luotsannut suurensuurta koulutusorganisaatiota kuin päätyötään.

Päijät-Hämeen
koulutus konser-
nin hallituksen
puheenjohtaja Jari
Salonen: "Kulunut
kymmenen vuo-
den aika on ollut
suurten momen-
tumien aikaa."

TIETO ON KONSERNIVALTAA

Jarin urakka alkoi, kun luottamusmiestehtäviä jaettiin vuoden 2001 vaalien jälkeen. Lahden kaupunginvaltuutettuna hän oli toiminut vuodesta 1993, ja kannuksia on kerätty mm. Lahden kaupunginhallituksesta.

”Olen aina ollut kiinnostunut ylikunnallisesta toiminnasta ja toimiva koulutuspolitiikka on yksi menestyvän maakunnan tärkeimpiä työkaluja. Kun vielä kuulin luottamushenkilökollegaltani, että Päijät-Hämeen koulutus konserni on mielenkiintoinen organisaatio, silloin hakeuduin PHKK:n hallitukseen. Hakeuduin tietoisesti ja halukkaasti näihin hommiin.”

Suuren koulutus konsernin puheenjohtajan tehtävä on usein tuulista ja viimaista työtä. Kiitosta heruu harvoin, mutta unettomia öitä ei Jari ole vielä joutunut montakaan kokemaan. Selustan voi varmistaa tiedolla ja tuntemuksella.

”Puheenjohtajan pitää tuntea konsernin toiminta täysin. Ulkoa tarkasteltuna ei välttämättä hahmota organisaation kokoa eikä toiminnan laajuutta. Puheenjohtajan on tunnettava kaikki tulosalueet mahdollisimman hyvin. Tämän jälkeen on luotava voimakas verkottuminen valtakunnallisiin alan toimijoihin. Puheenjohtajan pitää saada hallitus työskentelemään PHKK:n parhaaksi, tai pikemminkin PHKK:n tuottamien palvelujen parhaaksi. Peruslähtökohtana pitää olla vahva sitoutuminen, kuten kaikissa muissakin luottamustoimissa.”

ISOJEN LINJOJEN HALLITUSTYÖTÄ

Nokia Lumia päpähtää. Lyhyt vastaus, ja palataan asiaan myöhemmin. Nyt pitää miettiä sitä, miten suuren siivun luottamustehtävä vie yrittäjän arjesta – ja pyhästä.

”Luottamustehtävä tuo tullessaan keskimäärin yhden tai kaksi kokousta viikossa. Tämän lisäksi ovat seminaarit ja muut tapahtumat. Tällaisia päiviä on hiha-arvioni mukaan joitakin kymmeniä vuodessa. Päivien määrä riippuu vahvasti meneillään olevista kehityshankkeista. Nytemmin on muutaman vuoden ajan käytetty paljon aikaa FUAS-toiminnan kehittämiseen. Viikoittain käyttämäni tuntimäärä lienee

keskimäärin jotain päivästä puoleentoista, työpäivinä mitattuna. Aika ajoittuu päiville, illoille sekä viikonlopuille.”

Mutta innostus ratkaisee. Sitä jaksaa, kun se kiinnostaa. PHKK:n hallitus on monen asian salkunomistajana ja tekee ratkaisevan tärkeitä linjanvetoja.

”Hallitus päättää pääsääntöisesti isoista linjoista. Hallitus päättää esimerkiksi kiinteistöasioista eli rakennuksien remontoimisesta tai uusien rakentamisesta. Lisäksi päätämme PHKK:n hankinnoista ja hankintojen linjauksista. Hallitus linjaa myös hallinnon sekä kaiken muun toiminnan suuntaviivat. Pedagogiset päätökset tehdään kuitenkin tulosalueiden johtokunnissa ja hallituksissa, elleivät ne linjaukset kuulu virkamiesten päätäntävaltaan. Iso asia on myös organisaatiorekenteen kehittäminen”, määrittelee puheenjohtaja Salonen.

”Osa näistä asioista saattaa vaikuttaa opiskelijan näkövinkkelistä kaukaisilta, mutta opiskelutilat, ruokailutilat ja niissä opettajien ohjauksessa tapahtuva toiminta muodostaa oppimisen kokonaisuudelle perustavaa laatua olevat elementit.”

Kulunut kymmenen vuoden aika on Päijät-Hämeen koulutuskeskustuksessa ollut suurten momentumien aikaa.

”PHKK on kehittynyt kohta kaksitoista vuotta kestäneen luottamushenkilörupeamani aikana huimasti. Kolmen tulosalueen malli on ollut PHKK:n perustamisesta lähtien toiminnan organisoinnin runkona. Salpaus, LAMK ja Tuoterengas ovat nuo keskeiset osat konsernin kolme kivijalkaa. Näiden tulosalueiden sisällä on tapahtunut merkittäviä muutoksia ja merkittävää kehitystä. Toiminnan organisointia on kehitetty jokaisella tulosalueella ikään kuin jatkuvana prosessina. Ammattikorkeakoulua on kohdannut useita lakimuutoksia sekä OKM:n ja sen edeltäjien tekemiä linjamuutoksia. Näihin muutoksiin on reagoitu ja muutoksesta on poikkeuksetta kyetty ammentamaan voimaa.”

SUURTEN MOMENTUMIEN AIKA

Sadepäiviä ei haluta odotella, mutta kaikkeen on valmistauduttava. Koulutusmaailma elää voimakkaiden paineiden alla, se on arkipäivää.

”Jos konsernin kokonaisuus rikotaan, tuhotaan suurella työllä rakennettu, tehokas ja kustannustehokas kokonaisuus. Kokonaisuuden purkaminen tulisi näkymään kulujen kasvamisena sekä toimintojen tehon laskuna. Muuten suurimmat pilvet syntyvät valtakunnallisista linjauksista. Mutta valtakunnalliset muutokset voidaan ja osataan kääntää voimaksi.”

Hotellin auditorioon palataan väliajalta. Seminaariväki istuu paikoilleen. Puheenjohtaja Salonen sulkee puhelimensa. Oppiminen jatkuu. Jos Jari ei istuisi tässä luottamushenkilönä, vaan palaisi takaisin koulunpenkille, suunta olisi selvä:

”Hakisin LAMKin materiaalitekniikan koulutusohjelmaan, jossa erikoistuisin muoviin. Lisäksi opiskelisin samanaikaisesti liiketalouden alalla markkinointia ja hakeutuisin muoviteollisuuteen töihin. Sitten töiden kautta yrittäjäksi tai suoraan yrittäjäksi muoviteollisuuteen.” ■

VI

Offpiste muotoon

Suunnittelija, graafikko **Kustaa Saksilla** ei ollut aavistustakaan valmistuttuaan vuonna 2000 Muotoiluinstituutista, että jonain päivänä hän suunnittelisi oman yrityksensä Kustaa Saksi Ltd:n nimissä huippudesignia huippubrändeille, eikä unohtaisi Jarttua Lahdesta.

Kustaa Saksi istuu amsterdamilaisessa katukahvilassa ja tekee muistiinpanoja. Tarkkailee, hahmottaa, etsii. Hörppää välillä tummapaahoista kahvia pienestä kupista pienen kahvilanpöydän ääressä. Katu kuhisee ihmisistä, polkupyöristä, autoista, elämästä. Suunnittelija on työssään.

Wikipedia-tietokanta kertoo: *Kustaa Saksi on suomalainen suunnittelija, graafikko ja kuvittaja. Saksi on tehnyt yhteistyötä eri tahojen kanssa sekä muoti-, viihde- että musiikkiteollisuudessa. Asiakskuntaan lukeutuu nimiä kuten Comme des Garçons, Citroën, Diesel, Issey Miyake, Lacoste, Levi's, New York Times, Mercedes-Benz, MTV, Playboy and Wallpaper. Saksi on myös suunnitellut Pori Jazzin vuoden 2010 julisteen. (...) Saksi on valmistunut Lahden Muotoiluinstituutista vuonna 2000. Saksi asuu Hollannissa, Amsterdamissa. Aiemmin hän on asunut ja työskennellyt mm. Pariisissa. Suomessa hän on jäänyt verrattain tuntemattomaksi.*

MIXING ART NOUVEAU

Kun klikkaa suunnittelijan kotisivuille, www.kustaasaksi.com, avautuu eteen kiehtovan villi ja tyylikäs portfolio. Kustaalle tunnusomainen surrealistiset maisemat ja tunnelmat, joihin art nouveau ja 60-luvun poptaide ovat tuoneet selviä vaikutteita. Kustaa sekoittaa vahvat tyyliuuntaukset moderniin suunnitteluun ja muotiin tietokoneella siten, ettei se näytä tietokoneella tehdyiltä.

”Muodot ja värit syntyvät luonnostaan”, kertoo Kustaa. ”Tykkään tehdä tietynlaisia hahmoja ja muotoja, maisemia. Ajan mittaan niistä syntyy tavaramerkki. Tietysti taustat, kiinnostuksen kohteet ja kokemukset heijastuvat töihini.”

Kymmenen vuoden työura koulun jälkeen on vahvistanut näkemykset, kokemuksista on kertynyt muotoilun pääoma.

”Työskentelin valmistumisen jälkeen ensin suunnittelijana designtoimistossa ja lehden art directorina. Vuonna 2002 kiinnostus piirtämiseen kuitenkin voitti ja aloin tehdä kuvituksia täyspäiväisesti. Päädyin melko pian hollantilaisen kuvitusagentuurin edustukseen ja aloin työskennellä monille merkittävälle lehdille ja mm. muoti- ja designalojen yrityksille.”

Ajatukset lentävät hollantilaisessa katukahvilassa kauas pohjoiseen, Lahteen ja Muotoiluinstituuttiin. Siitä tuntuu olevan jo niin kauan.

”Parasta Muotoiluinstituutissa oli vapaus kokeilla, onnistua ja epäonnistua. Sekä lahjakkaat ihmiset ympärillä, jotka sugeroivat yhä parempiin suorituksiin. Ensimmäistä kertaa peruskoulujen ja lukioiden myrskyjen jälkeen kaikki oudot tyypit haaksirikkoutuvat toistensa kanssa saman katon alle taidekouluun. Siitä kasvaa hyviä ja eksoottisia hedelmiä.”

Taidealan opiskelu on valmistautumista, resurssien kasvattamista, eikä koskaan voi olla täysin valmis. Mitä enemmän työkokemusta karttuu, sitä paremmin sen ymmärtää, ajattelee Kustaa.

HYVÄT JA EKSOOTTISET HEDELMÄT

Opiskeluaika Lahden ammattikorkeakoulussa on jäänyt kytemään sampona nuoren suunnittelijan työhön.

”Opiskelu taidekoulussa antoi ainakin unelman jostakin, johon voisi kurkottaa. Oppimistahan koko elämä on, mutta sai sieltä hyvät eväät alkuun. Sattumalla on myös osansa, mutta lopulta tärkeintä on intohimo ja sinnikkyys”, tuntee Kustaa Saksi.

Lahden jälkeen matkalippu ostettiin muille maille. Kustaa muutti Suomesta Ranskaan. Pariisi tuntui innostavalta ja tarjosi näytönpaikkoja lahjakkaalle suunnittelijalle.

”Minua on aina vaivannut kaukokaipuu ulkomaille, seikkailuun, uusiin maisemiin. Pariisi tuntui hyvältä vaihtoehdolta Helsingin jälkeen. Tykkään Euroopasta, täällä voi nopeasti vaihtaa kieli- ja kulttuurialuetta kun siltä tuntuu. Muutin Pariisiin vuonna 2004 ja sieltä edelleen 2008 Amsterdamiin, jossa asun ja työskentelen edelleen. Töitani edustavat nykyään myös agentuurit New Yorkissa ja Lontoossa.”

KATASTROFISTA HUIPULLE

Kustaa sai pian kontaktit huippudesigntehtäviin. Hän on päässyt tekemään yhteistyötä muoti-, viihde- ja musiikkiteollisuuden megatähtien kanssa.

”Tässä busineksessa mennään täysin laidasta laitaan. Moni unelmaprojektilta haiskahtanut työ on päättynyt katastrofiin, ja toisaalta tylsästä toimeksiannosta on paisunut huippuprojekti.”

Vuonna 2008 valmistui kirja ”Offpiste: In The Land Of Kustaa Saksi”, jossa Kustaa selvittää visuaalista maailmaansa ja näkemysikänsä. Kirjan kustantaja hehkuttaa Kustaan skandinaavista, ja otaksuttavasti luonnonläheistä ja eksoottista taiteilijataustaa. Näkökulma suomalaisuuteen ei ole Kustaan töissä niinkään tunnut: *”Suomalaisuuteni ei koskaan ole ollut erityisen suuressa roolissa. Työni ovat puhuneet puolestaan enemmän kuin kansalaisuuteni. Muotoiluinstituutti? Se on varmaan jotain, jonka vaikutusta en varsinaisesti huomaa, mutta jolla on ollut yllättävän suuri vaikutus identiteettiä haeskellessäni.”*

Kun Lahden ammattikorkeakoulun 30-vuotisjulkaisua tehdään vuonna 2022, Kustaa Saksi on valmis haastateltavaksi uudelleen. Designmaailman huipputähtenä? Kotimaahan palaavana tuhlajaikana?

”Ei, olen luultavasti Amsterdamin vedenpaisumuksen johdosta laivamatkalla kohti tuntematonta saariryhmää etelämerellä ja näppäilen ukulelea”, ennustaa Kustaa, nostaa kahvikupin, mutta tekeekin ensin luonnosmaisien muistiinpanon kirjaseensa. Katuvilinä kiihtyy amsterdamilaisen kujan kulmalla. Kustaa nousee ja lähtee työhuoneelle. Mutta haluaa ensin lähettää terveisiä tuleville muutsikkasukupolville, aloitteleville tähdille, graafisen suunnittelun opiskelijoille:

”Muistakaa viedä osa opintotuesta Jartun baariin.” ■

VII

Kun moottori kaipaa viritystä

Laatu- ja arviointipäällikkö **Marjo-Riitta Järvinen** kertoo miten heviytye Teräsbetonin ”Vahva kuin metalli” liittyy Lahden ammattikorkeakoulussa 2007 tehtyyn laatujärjestelmäauditointiin?

*”Olemme kertoneet teille totuuden
Te kuuntelitte tarkkaan
Nyt kukaan meistä enää kuiski ei
Sen mitä tahtoo, julki huutaa.”*

Marjo-Riitta Järvinen avasi Lahden ammattikorkeakoulun työhuoneen oven ensimmäistä kertaa kymmenen vuotta sitten.

”Tulin LAMK:iin Matkailun laitokselle tutkimus- ja kehitystehtäviin Turun yliopistosta. Ensitöikseni käynnistin matkailun projektitoimintaa puolikkaasti, toinen puoli työstäni sisälsi ammattikorkeakoulun yleisiä kehittämistöitä ennakointiin ja laatuun liittyen. Vuonna 2006 siirryin Teinintielle nykyiseen työhön laatu- ja arviointipäällikön tehtäviin”, kertoo Marjo-Riitta.

”Laatu- ja arviointipäällikkö” on komea titteli, mutta mitä sellainen päällikkö tekee?

”Minun työpäiväni on täynnä kokouksia, ehkä vähän liikaakin, mutta se on tämän työn arkea.”

Laatu- ja arviointipäällikkö
Marjo-Riitta Järvinen:
"LAMK pysyy suomalaisten
ammattikorkeakoulujen
kärkijoukossa."

JOTTA VALMISTUMME AJOILLAMME

Kehitän niitä toimintatapoja, joilla turvataan ja kehitetään Lahden ammattikorkeakoulun toimintaa. Käytännössä työ on yhtenäisten toimintatapojen ja niille työkalujen luomista. Siihen liittyy myös paljon arviointien ja kyselyjen koordinoimista. Analysointia, raporttien tekemistä; tietotuotannon tilastointia ja mittaristojen laatimista.”

Helpommin ymmärrettynä laatu- ja arviointipäällikkö on eräänlainen organisaation moottorin ylläpitäjä: korjaa, huoltaa, ennakoi – joskus näpiti öljyssä käyttöopasta selaten, sitä täydentäen ja moottoria viilaten.

”Laatutyön tavoite on se, että meidän opiskelijamme valmistuvat ajallaan, työllistyvät hyvin ja pärjäävät työelämässä. Ja toivottavasti pärjäävät elämässä muutenkin. Tämä on minun työni motiivi parhaimmillaan.

Jotta taas voimme antaa opiskelijoille mahdollisemman hyvät elämän eväät, meidän pitää koulutusorganisaationa pystyä tukemaan myös opettajia heidän tärkeässä työssään. Se näkyy tuloksissa ja moottorin vireessä.”

Aika ajoin koulutusorganisaatio valmistautuu kouluelämää suurempaan katselmukseen: laatuarviointiin eli auditointiin. Lahden ammattikorkeakoulun ensimmäinen auditointi tehtiin 2006, ja seuraavaa odotellaan tehtäväksi 2016.

Jos laatu- ja arviointipäällikkö on kuin mekaanikko, auditointi on auton katsastus. Meneekö organisaatio läpi tarkan synnytyksen ja tutkimisen, ja ovatko kaikki moottorin osat lainmukaisessa, tehokkaassa kunnossa? Auditointi on lahjomaton. Se tehdään ulkopuolisen tahon toimesta; arvovaltainen Korkeakoulujen arviointineuvosto laittaa revisorinsa töihin.

Marjo-Riitta muistelee ensimmäisen auditoinnin odotustunnelmia: *”Laatujärjestelmäauditointiin valmistautuminen oli erittäin iso projekti. Työtä tehtiin rajusti kaikkien koulutusalojen kanssa, jotta saisimme prosessit kuntoon. Se oli ehdottomasti työurani suurin ru-*

tistus. Ja LAMK olikin ensimmäisten joukossa. Ilman koulutusalojen kovaa työtä emme olisi selvinneet kunnialla.”

Vuonna 2006 LAMKissa oli varsin erilaisia toimintatapoja. Eri koulutusyksiköillä oli historialliset juuret tehdä asioita omalla tavallaan, eikä aivan yhtenäistä LAMK-kulttuuria vielä ollut syntynyt. Mutta ominaispiirre kuului LAMKin organisaatioon. Joitain yhtenäisiä käytäntöjä oli jo luotu, ja niitä pyrittiinkin tekemään näkyviksi ja arvioitaviksi.

”Laatutiimi ja prosessitiimi onnistuivat tässä hyvin ja teki prosesseja näkyviksi. Se oli meidän lähtökohtamme: teemme erilaisuutemme näkyväksi. Tulevassa toisen kierroksen auditoinnissa 2016 erilaisuutta ei enää sallita, ja siksi nyt yhtenäistetään laajasti käytäntöjä.”

Ensimmäinen kosketus auditoijiin oli koittanut. He vierailivat LAMKin koulutusaloilla, seurasivat opetusta, tekivät haastatteluja, perehtyivät – ja summasivat asioita yhteen.

”Näytöt olivat vakuuttavia. Auditijat olivat saaneet etukäteen näytteitä esim. mistä keräämme opiskelijapalautteita ja miten niitä hyödynnetään. He saattoivat tutkia esimerkiksi miten Muotoiluinstituutin opinnäytetöissä ovat työelämän edustajat käytännössä mukana, millä keinoin ja miten on onnistuttu.”

”Jännitin oven takana miten vierailu sujuu. Opiskelijat tulivat sitten silmät ymmyrkäisinä ulos: he eivät olleet ymmärtäneet sanaakaan mitä heiltä oli kysytty. Nyt menee ihan pieleen! Jälkeenpäin kysyin asiaa auditoinnin puheenjohtajalta. Hän sanoi, ettei aina itsekään ymmärtänyt mitä kysyi... laatujargonia parhaimmillaan”, muistelee Marjo-Riitta.

”Alkuvaiheen auditoinneissa kieliongelma oli todellinen, sillä puhuttiin vaikeasti. En kuitenkaan valmistanut etukäteen ryhmiä, vaan halusin, että tilanne oli mahdollisimman autenttinen. Monet ammatikorkeakouluthan järjestävät kenraaliharjoituksia, joissa haastatellaan leikisti ja käydään koko auditointimalli läpi.”

LAATUJARGONIN OPPITUNNIT

Auditointi meni loistavasti läpi. LAMK luettiin ja arvioitiin nyt suomalaisen amk-kentän kärkikaartiin – palkintosijoille. Laatu- ja arviointipäälikkökin sai hetken hengähtää: *”Soitin julkistamistilaisuudessa Teräsbetonin biisin Vahva kuin metalli. Se johtui siitä, että kun auditointi oli ohi, ja ajoin ihan puhki kotiin, pikkupojat kuuntelivat takapenkillä Teräsbetonia. Sen sanat sattuivat sopivat hyvin senhetkiseen olotilaani.”*

Ensimmäisestä auditoinnista on jo monta vuotta – LAMK-organisaatio on muuttunut ja koko henkilöstö on muutostilassa.

”Nyt olemme uudessa vaiheessa. Etsimme laadunhallinnan menetelmiä, joita yhtenäistetään FUAS-korkeakoululiittouman kanssa. Vuonna 2013 pilotoidaan jo useita asioita yhdessä.

Muutosvauhti on kova. Siksi laatuajattelun taustalla on jatkuvan kehityksen päämäärä. Tapahtui mitä tahansa, perushomman pitää toimia. Jos johtamisjärjestelmä muuttuu, keskeiset avainhenkilöt vaihtuvat – kaikkea ei tarvitse alkaa alusta, vaan organisaatiomootori pyörii.

Ohjauksen ja pyörien pitää toimia aina.”

Polttoainetta pitää muutosvauhdissa reippaasti rikastaa. *”On niin paljon syntymässä ja kehitteillä olevia asioita. Vuoteen 2016 on viritetty tavoitteet ja kaikki saadaan kyllä valmiiksi. Mutta vaikka auto ei tällä hetkellä menisikään katsastuksesta läpi, tiedämme mitä pitää tehdä, jotta seuraavassa auditoinnissa varmasti menee. Ja sitten voidaan vaikka laulaa:*

*Olemme kertoneet teille totuuden
Te kuuntelitte tarkkaan
Nyt kukaan meistä enää kuiski ei
Sen mitä tahtoo, julki huutaa”. ■*

Johanna Kinnunen
opiskelee LAMKissa jo
kolmatta tutkintoaan:
"Aikuisopiskelu on ras-
kasta, mutta antoisaa."

VIII

Isona minusta tulee laulun- opettaja

Kymmenen vuotta sitten **Johanna Kinnusesta** piti tulla isona huilisti. Hän aloitti opiskelun Lahden ammattikorkeakoulussa, ja hänen piti lähteä talosta tutkinnon jälkeen. Mutta kuinkas kävikään?

Laulutunti on päättynyt. Laulunopiskelija pakkaa tavaransa, nuotit ja muistiinpanot salkkuun. ”Nähdään sitten viikon kuluttua”, sanoo opettaja. Opiskelija astuu ulos äänieristetystä Musiikki- ja draamainstituutin harjoitushuoneesta väsyneenä.

Takana on 45-minuuttinen alkuverryttelyä (elastisuuden hakeamista), hengitysharjoituksia (laululihakset hereille), ääniharjoituksia (äng-äng-äng...), ääniskaalan virittämistä (oppikirjan mukaan) – ja ihan oikeita lauluja, joita käytiin läpi osissa nuotti nuotilta, tahti tahdilta.

Opettaja Johanna Kinnunen pakkaa omatkin nuottinsa, pyöryttää pianotuolin kohdalleen ja oikoo hartioitaan.

”Minä aloitin pianonsoiton ihan pienenä tyttönä”, sanoo Johanna ja sulkee pianon kannen.

”Pian tuli rinnalle huilu, ja siihen soittimeen minä rakastuin. 11-vuotiaana aloitin huilun soittamisen ihan tosissaan ja päätin, että isona minusta tulee huilisti. Kävin Turun musiikkilukion ja pääsin vuonna 2003 opiskelemaan huilistiksi Lahden ammattikorkeakouluun.”

Oton ja Oonan äiti Johanna asuu Lammilla avopuolisonsa ja koiransa kanssa. Kymmenen vuoden lamkilaisuus päättyi 2013 toukokuussa, kun Johanna saa kolmannet tutkintopaperinsa.

”Yhtä tutkintoa minä lähdin hakemaan, mutta jotenkin tämä on venynyt” nauraa Johanna. Noin puolitoista vuotta ennen kuin Johannan piti valmistua, hänen unelmansa huilistin ammatista kariutui.

”Minulle tuli ongelmia käden kanssa. Ymmärsin, että minusta ei voi tulla ammattihuilistia. Jotain muuta piti miettiä tilalle. Musiikkia en kuitenkaan halunnut jättää. Päätin, että kokeilin laulua. Opiskelin jäljellä olevan puolitoistavuotisen opintoajan laulua, ja sitten sain jatkoaikaa eli vuoden lisää laulunopintoja. Lauloin itseni sitten peruskursista b-tutkintoon eli päättöresitaaliin saakka”, kertaa Johanna opintouransa venymistä LAMKissa.

Laulunopintojensa aikana Johanna opetti itsekin laulua omille oppilailleen, ja kun hän sai muusikko (AMK) -tutkinnon suoritettua, oli jo uusi opintosuunnitelma valmiina. Laulunopettajaksi!

Kokemusta oli jo sen verran, että nyt Johanna olikin jo aikuisopiskelija.

”Niin siinä kävi, että hain keväällä 2011 opiskelemaan lauluopettajaksi. Samaan aikaan tein vähän musiikkileikkikoulujuttuja, ja kun laulunopettajan paperit olivat taskussa, hain LAMKin varhaisiän musiikkikasvatukseen, josta valmistun musiikkipedagogiksi 2013. Kolme paperiä tästä talosta...”

Ne, jotka musiikkia työkseen tekevät tai harrastavat, tietävät, ettei siinä lajissa ole koskaan valmis. Johanna tietää sen myös, vaikkei suunnittelekaan enää neljättä tutkintoa LAMKissa.

”Kyllä nyt pidän pienen hengähdystauon. Minähän olen opiskellut koko ikäni! Vaikka jossain määrin käyn varmasti laulutunneilla – niitä ei voi jättää. Ehkä joskus sitten...”

Aikuisopiskelu ei ainakaan ole pelästyttänyt Johannaa. Päin-

vastoin. Vaikka kolhuja ja ongelmia lapsiperheelliselle oppijalle tuleeekin, musiikin ala on sellainen, joka auttaa jaksamaan.

”Tätä minä haluan tehdä ja tätä opiskella. Totta kai käytännön haasteita on aikuisopiskelijalla joka päivä. Tai ilta, kun pitää miettiä kuka hoitaa lapsia. Koti on ollut minun opiskelujeni tuki ja turva. ’Opiskele nyt, kun intoa piisaa’, sanoi mies, kun pohdin, hakisinko kolmanteen tutkintoon.”

Kun Johannan vanhin poika Otto aloitti oman peruskoulu-uransa viime vuonna, perheessä pohdittiin, miten äidin ja pojan koulut eroavat toisistaan. Lapset kun joskus ihmettelevät, miksi äiti vaan käy ja käy omaa koulua.

”Keskusteltiin siitä, miksi ihmisten täytyy opiskella, ja miksi äiti on vielä tämän ikäisenä koulussa. Perhe päätyi siihen, että ihmisten pitää saada ammatti, josta pitää ja sitten sen avulla työtä. Kovasti puhuimme lapsille opiskelun puolesta: se kyllä kannattaa!”

Johanna ei ole opiskelubongari; opiskelua opiskelun vuoksi. Hän huokaisee tyytyväisenä, kun sulkee LAMKin oven keväällä kolmannen tutkintonsa päätteeksi.

”Kyllä yksi opiskelumotivaationi on ollut, se että haluan päästä pois täältä!” nauraa Johanna. ”Olen ollut täällä niin monta vuotta! Täytyy myöntää, että viime syksynä iski uskon puute. Onko minun pakko jatkaa? Päätin, että kyllä, nämä viimeiset paperit saan ulos. Ja että sitten taas ovet aukeavat paremmin työhönkin, kun on opiskeltu.”

Työelämä opintojen jälkeen on Johannan mielessä kirikkaasti selvillä. Hän haluaa ennen kaikkea omia lauluoppilaita ja opettaa. Se on ykkösjuuttu. Kakkoseksi on noussut musiikkileikkikouluopintojen myötä erityispedagoginen työ vammaisten lasten kanssa.

Oma taitelijaurakin on vielä alkuvaiheessa. Johanna on pitänyt pieniä konsertteja *”Mozartin ripeistä jutuista Sibeliuksen Isoihin lauluihin”*, mutta läpimurron aika on vasta edessä. Osin kotonakin.

”Lapset tekevät joskus alkuverryttelyjä oppilaitteni kanssa, ja ker-

ran kysyivät: Mikset äiti ole pitänyt meille laulutunteja. Varmaan pitäisi niitä kotonakin pitää.”

Johanna Kinnunen on oikeastaan kasvanut LAMKiin ja sen mukana. Kymmenen vuotta on sujunut ensin Musiikin laitoksella, sitten Musiikki- ja draamainstituutissa kaikin puolin mukavasti.

”Täällä olen saanut hyvän opetuksen ja kasvatuksen. Meillä on tukeva ja kannustava ilmapiiri. Ei ole tarvinnut minkään asian kanssa jäädä yksin.

Totta kai joka koulussa on omia ongelmia. Kaikki ei aina mene niin kuin pitäisi. Tai ihmiskemiat eivät toimi – se on ihan normaalia”, sanoo Johanna.

Tuleville aikuisopiskelijoille Johanna haluaa antaa parhaan opiskeluvinkkinsä.

”Tärkeintä on aikataulutus. Aikuisopiskelijalla on perheet ja työt, on aikataulutettava asiat hyvin – ja pidettävä ne. Silloin selviää. Eikä tule ongelmia viimeisenä vuonna: miksi minulta puuttuu tämä ja tämä kurssi! Opiskeleminen on välillä rankkaa, mutta helpommalla pääsee, kun tekee sitä säännöllisesti.

– Vaikka minulla tosin venyi tämä opiskeleminen Lahden ammattikorkeakoulussa muutamalla vuodella...” ■

**AIKATAULUTA
JA TEE!**

IX

Liittoumalla on vain voitettavaa

Emeritusrehtori **Pentti Rauhalalla** on läheiset suhteet Lahden ammattikorkeakouluun. Mutta olisiko LAMK menossa kolmen ammattikorkeakoulun liittoumaan, jos Rauhala olisikin valittu konsernin johtoon?

Muutama vuosi sitten Lahden ammattikorkeakoulun kahvipöytiin, opettajanhuoneisiin, työpaikkaruokaloihin, esityslistoihin, käytäväpuheisiin – koko koulun arkeen ilmestyi taikasana ”FUAS”. Se tuntui vähän uhkaavalta, mutta mielenkiintoiselta. Sen sanottiin sisältävän kokonaisen tulevaisuuden, mutta myös jotain saatettaisiin menettää. Mitä oli tapahtumassa Lahden ammattikorkeakoululle?

Mies, joka on seurannut FUAS-taikasanan esiintymistä hyvin läheltä – itsekkin sitä kasvattaneena – on lahtelainen FT, dosentti Pentti Rauhala, emeritusrehtori Laurea-ammattikorkeakoulusta. Hän arvelee, että ensimmäinen FUAS-viite ajoittuu vuoteen 2006.

”Varhaisin syntymähetki FUASILLE oli vuosi 2006, kun Hämeen ammattikorkeakoulun rehtori Veijo Hintsanen otti Laureaan ja minuun yhteyttä. Hän ehdotti, että ryhtyisimme keskustelemaan Laurean ja HAMKin koulutusohjelmien työnjaosta. Tehtäisiin joitain asioita yhdessä, viisaammin ja rationaalisemmin. Parin vuoden kuluttua sitten jo tehtiinkin yhteistyösopimus.”

Rauhala toimi Laurea-ammattikorkeakoulun rehtorina ja Laurea-ammattikorkeakoulu Oy:n toimitusjohtajana vuoteen 2011 saakka. Hän on kasvatustieteen, erityisesti ammattikasvatuksen dosentti Tampereen yliopistossa. Lisäksi Rauhala oli Korkeakoulujen arviointineuvoston varapuheenjohtaja vuoteen 2013 saakka ja Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston ARENE ry:n puheenjohtaja 2004–2008.

Laurean ja HAMKin yhteistyössä oli kyseessä ammattikorkeakoulujen hyvä pilotti, jonka pian huomattiin hyödyttävän kaikkia osapuolia. Valtakunnallisen kipinän amk-kentän orastaville yhteistyöliittoumille syytti Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön OECD:n tekemä metropolitutkimus. Laaja tutkimus määritteli ensimmäisen kerran pääkaupunkialueen laajan metropolikäsittelen. Siihen kuuluivat neljän maakunnan alueet, mukaan lukien Päijät-Häme, Lahden ammattikorkeakoulun oma maakunta.

Pentti Rauhala kertoo, että uusi metropolikäsitemalli herätti Helsingin kauppatorin laidalla jonkinmoista hämmennystä: *”Apulaiskaupunginjohtaja Ilkka-Christian Björklund totesi eräässä palaverissa, että nyt on sitten Sysmäkin metropolialuetta...”*

Lahden ammattikorkeakoulu hyppäsi kyytiin Laurean ja HAMKin yhteistyöhön ja mukaan saatiin vielä Metropolia ammattikorkeakoulukin. Näin syntyi neljän ammattikorkeakoulun yhteensuittouma. Siitä se FUAS tulee: Four Universities of Applied Sciences.

Kohta helsinkiläinen Metropolia vetäytyi kuitenkin yhteistyöstä. Aluekehitysajattelu ei siellä ehkä ollut samalla pohjalla kuin muilla maakunta-ammattikorkeakouluilla, arvelee Rauhala.

”Mutta todettiin, että FUAS-lyhenne passaa edelleen: Federation of Universities of Applied Sciences. Ja ulkomailla se toimii ”Finnish Universities...”

Sitten saatiinkin jo virallisempi määritelmä. *”FUAS-liittouma – Federation of Universities of Applied Sciences – on Hämeen ammatti-*

**KUN SUOMI
SAI LAAJAN
METROPOLIALUEEN**

Laurea-ammattikorkeakoulun emeritusrehtori Pentti Rauhala on ollut mukana LAMKin historian käännekohtassa: "Mukana olen ollut osallisena itsekin."

fellmannia

korkeakoulun, Lahden ammattikorkeakoulun ja Laurea-ammattikorkeakoulun muodostama strateginen liittouma, joka tekee yhteistyötä alueidensa hyvinvoinnin ja kilpailukyvyn edistämiseksi. FUAS on Suomen suurin ammattikorkeakoululiittouma, jossa on opiskelijoita noin 21 000 ja henkilöstöä noin 1700. Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan yhteenlaskettu volyymi vuodelta 2011 on noin 26 M€.”

Pentti Rauhala on saanut seurata Lahden ammattikorkeakoulun parinkymmenen vuoden urakehitystä monista näköaloista. Ensimmäinen niistä oli opettajan roolissa.

”Kun olin 1990-luvun alkupuolella Keski-Uudenmaan koulutusyhitymän johtajana, ja Juhani Honka oli väliaikaisen LAMKin rehtorina, opetin täällä tutkimusmenetelmien kurssia.

Samaan aikaan pyrimme väliaikaiseen ammattikorkeakoulukokeiluun mukaan Keski-Uudellamaallakin. Kävimme tiukkoja neuvotteluja ja soitin rehtori Hongalle, että Keski-Uusimaa liittyisi nyt Lahteen. Periaatteessa se lahtelaisia kiinnostikin, mutta hanke jäi pöydälle.”

Kun sitten Päijät-Hämeen koulutus konsernin toimitusjohtaja haettiin, Juhani Honka innoitti Rauhalaa panemaan paperit sisään. Aluksi Rauhala oli tosissaankin mukana kisassa, mutta arvioi kuitenkin, että sopivin mies voittakoon.

”Olin elämäni ensimmäisen kerran henkilöarvioinnissa. Loppusuorallakin olin, mutta vedin paperit sitten pois. Minusta olisi ollut väärin, ellei Arpo Heinosta olisi valittu. Hän on suuresti arvostamani henkilö, pätevä ja kokenut ja teki suuren työn koko konsernin syntymiseksi. Ja arvostus oli varmaan molemminpuolista, sillä muistelen Heinosen todenneen Etelä-Suomen Sanomissa, että Rauhala oli näistä hakijoista pahin kilpailija.”

”LAMK sai vuonna 1996 ensimmäisten joukossa vakinaisen toimitiluvan. Epävirallinen kaupunkilegenda kertoi, että Lahti olisi ollut paras kaikista hakijoista. Se saavutus oli aika paljon Juhani Hongan ansiota. Legendalle oli katettakin. Kun aloitettiin koulutuksen laa-

**HAKUJA JA
ARVIOITA**

KIVUTTOMIA LEIKKAUKSIA?

tuyksiköiden ja aluekehitysvaikutusten huippuyksiköiden arvioinnit, Lahti sai vuonna 2000 koulutuksen laatuyksikön Muotoiluinstituutista ja sitten heti 2002 oppimiskeskus Optiimista.”

LAMKin rehtori Arvo Ilmavirtasta tuli konsernin toimitusjohtaja Arpo Heinosen jälkeen ja siksi uutta rehtoria haettiin. Rauhalan vaikutus näkyi tässäkin valinnassa.

”Rehtoria valittaessa olivat loppusuoralla kasvatustieteen tohtori Risto Ilomäki ja professori Juha Varto. Ilmavirta kysyi mielipidettäni, ja kerroin, että minä kannatan Ilomäkeä, koska hänellä on oppilaitoskentästä pitkäaikainen kokemus.”

2000-luvun alussa ryhdyttiin valmistelemaan suurta ammattikorkeakoulujen rahoitusuudistusta. Pentti Rauhala kertoo, että koe-laskelmien mukaan Lahti olisi ollut menettäjiensä puolella. Rauhala oli itse rahoituspäätöksiä suunnittelemassa ja joutuikin pian Ilmavirran ja Ilomäen ripitettäväksi.

”Lahden menetyks johtui käsitykseni mukaan siitä, että amk-rahoitus perustui aluksi vanhojen oppilaitosten rahoitusmalleihin, jotka eivät sopineet enää uusiin toimintakuvioihin.”

Turun ammattikorkeakoulun lobbauksen vuoksi uudistus kaatui vuonna 2003, mutta tuli voimaan 2006 lainsäädännöllä.

”Se merkitsi LAMKille jonkinasteista valtionrahoituksen menetystä. Jälkeen päin nähtynä se sujui melko kivuttomasti. Näitä yleensä pelätään enemmän kuin mitä käytännössä ovat. Tosin tulevat leikkaukset ovat ihan eri luokkaa.”

Pentti Rauhala tekee edelleen selvitys- ja arviointityötä amk-kentällä. FUAS-liittouman yhteistyö näkyy hänen kiikarissaan oikeassa mittakaavassa.

”Minulla on nyt hyvä mahdollisuus arvioida tätä yhteistyötä, kun teen parhaillaan Turun ja Satakunnan ammattikorkeakoulujen strategisen yhteistyön tiivistämisestä selvitystä. Olen tarkastellut monia ulkomaisia ja kotimaisia kouluja. Minun mielestäni FUAS on asial-

lisesti ottaen pisimmällä. Ehkä Lapin korkeakoulujen konsortio on suunnilleen samassa tilanteessa.

Yhteistyön muodot ovat FUASissa pitkällä. Yleinen mielipide henkilöistöjen kesken on perusmyönteinen. Tosin vähän valitetaan sitä, että syntyy ylimääräistä työtä ja turhaakin sälää. Sitä ei voi kieltää eikä välttää – mutta tästä on syntymässä hyvää. Esimerkiksi yhteiset kesäopinnot, joita on suoritettu keskimäärin 4,9 opintopistettä / opiskelija. Eli jos kaikki opiskelijat suorittaisivat opiskeluaikanaan tämän määrän, opiskeluaika lyhenisi puolella vuodella. Se vastaa korkeakoulupoliittiseen tavoitteeseen lyhentää opiskeluvuosien määrää.”

Toinen käytännön plussa on virtuaalikampus, yhteinen toteutusorganisaatio, joka tarjoaa opintoja kautta vuoden.

”Esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan erikoisluennot saataisiin kiireisiltä lääkäreiltäkin, kun luennot ovat verkossa. Opiskelija voisi kuunnella ne, kun omaan aikatauluun sopii.

Ylempien amk-tutkintojen osalta on tulossa FUAS Graduate School. Osaamistasoon voidaan kiinnittää huomiota, kun on pienet ryhmät ja maisteritasoinen tutkinto. Yhteisiä opintojaksoja tällä hetkellä yli 50 ja lukuisia kansainvälisiä seminaareja.”

FUAS-tulevaisuudessa on useita vaihtoehtoja. Pentti Rauhala näkee yhdeksi linjaksi Opetusministeriön määrittelemän suunnan.

”OKM haluaa nähdä pidemmälle menevää yhdentymistä, yhteistä omistajayhteisöä. Se ei kylläkään ole ollut tavoitteena FUAS-liittoumalla, sillä kyseessä oli itsenäisten ammattikorkeakoulujen yhteistyö. FUAS-yhteistyömalli on nyt juuri ja juuri ministeriölle riittänyt. Yhteinen omistajuus vaatii konsensusta. Minun mielestäni se on mahdollinen ja jopa hyväkin ratkaisu, mutta se on omistajien päätettävä. En kannata yhtä ammattikorkeakoulua, vaan että toiminnalliset yksiköt pidetään. Pidän mahdollisena yhteistä omistajatahoa kolmelle autonomiselle ammattikorkeakoululle. Ihmisten pitää olla itsenäisiä omissa toimintaympäristössään.” ■

**ITSENÄISYYS
RATKAISE**

Kokka kohti myrskyjä

Tuore LAMK-rehtori **Outi Kallioinen** on kuherruskuukaudet oppilaitoksensa kanssa viettänyt. Edessä ovat muutosten ja mullistusten ajat, ja LAMK pitää sopeuttaa siihen kehitykseen.

Kesäkuussa 2011 STT uutisoi: "Kehittämisjohtaja Outi Kallioinen on valittu Lahden ammattikorkeakoulun rehtoriksi 1.6.2012 lähtien. Hän aloittaa kehitysjohtajana 19.9.2011 ja perehtyy työssään Lahden ammattikorkeakoulun strategiaan ja toimintaan sekä kehittämiseen. Rehtorin virkaan Kallioinen siirtyy kesäkuussa 2012.

Kasvatustieteiden tohtori Outi Kallioinen on syntynyt vuonna 1959. Hän tulee Lahden ammattikorkeakouluun Laurea-ammattikorkeakoulun kehittämisjohtajan tehtävistä. Kallioinen on vahva korkeakoulupedagogiikan kehittäjä. Hän on vastannut aikaisemmin muun muassa ammattikorkeakoulun henkilöstön kehittämisestä, laadunvarmistuksen strategisen kokonaisuuden kehittämisestä sekä keskitetyistä tukipalveluista. Hänellä on laaja-alainen kokemus ammattikorkeakoulun kansainvälisestä toiminnasta ja yhteistyöstä.

Kallioinen on toiminut myös yliopettajana HAMKissa Ammatillisessa opettajakorkeakoulussa sekä opetustehtävissä yleissivistävässä ja ammatillisessa koulutuksessa. Hän toimii Maanpuo-

Lahden ammatti-
korkeakoulun uusi
rehtori Outi Kallio-
nen visio: "Kymme-
nen vuoden kuluttua
LAMK on noussut
alueellisesti merkit-
tävimäksi korkea-
koulutoimijaksi."

MUUTOKSIA JA MULLISTUKSIA

lustuskorkeakoulun johtamisen ja sotilaspedagogiikan laitoksen dosenttina ja on kirjoittanut lukuisia tieteellisiä julkaisuja.”

”Varsinaisesti rehtorina aloitin kesäkuussa. Kuherruskuukaudet ovat nyt ohi, mutta vieläkin tuntuu tosi kivalta”, sanoo Outi Kallioinen ja uskoo tunteen johtuvan siitä, että hän on syntymäinnostunut ihminen.

”Työ vastaa niitä odotuksia mitä odotinkin: saa oppia koko ajan uusia asioita uudessa kontekstissa, tavata uusia ihmisiä, kehittää uutta dynamiikkaa, nähdä osaavia ihmisiä – ne ovat loistavia mahdollisuuksia itsekäin kasvaa ja kehittyä.”

Ensimmäisten kuukausien aikana rehtorin kalenteri on tiuhaan täytetty. Suureen organisaatioon ja sen viiteryhmiin perehtyminen on aikaa vievää, joskin antoisaa. Emeritusrehtori Risto Ilomäen sparraus on ollut tärkeänä tukena.

”Olen yrittänyt tutustua taloon, ihmisiin ja osallistua toimintaan. Vuoden aikana on suunniteltu organisaatiouudistusta. On uusittu LAMKin ja FUASin strategiat. Organisaatiota pitää tehostaa tuleviin haasteisiin, kuten rahoitusmallin muutoksiin. Näitä asioita on viety johtoryhmän kanssa eteenpäin.”

Lahden ammattikorkeakoulun lähivuodet ovat täynnä muutoksia ja mullistuksia. Rehtori Kallioinen toivoo, että muutoksista pystytään viestimään riittävästi ja oikein.

”Muutoksiin valmistaudutaan siten, että jokainen lamkilainen tietää entistä paremmin perustehtävänsä, ja tietää miksi tulee aamulla töihin ja mitä pitäisi saada aikaan.

Ihmiset eivät saa tulla huolestuneiksi siitä, miten minun käy tässä muutoksessa. Uskoisin, että olemme hyvin valmistautuneita.”

Rehtorin mukaan suurin muutos tulee olemaan Lahden ammattikorkeakoulun osakeyhtiöittäminen. Se tapahtunee vuoteen 2015 mennessä, ja prosessi tulee joka tapauksessa olemaan vaativa. Asiaa valmistellaan parhaillaan ja aikataulu on tiukka.

Suomalainen ammattikorkeakoulun tila on Outi Kallioisen mielestä kahdeksan plus, onhan sitä jo 20 vuotta rakennettu.

”Ammattikorkeakoulu on noussut duaalimallissa vahvaksi korkeakoulutuksen toiseksi pilariksi. Se tuottaa aidosti korkeakoulutettuja asiantuntijoita, joilla on selkeä, tutkiva ja kehittävä ote. He myös uudistavat alaansa ja työelämää sekä kerryttävät sitä kautta osaamisen yhteiskuntaa. Samalla lapsentaudeista on selvitty. Kenttä on yhtenäinen ja verkottunut. LAMK pärjää laatuksissa hyvin, vaikka aina on osa-alueita, joita tulee kehittää. Lahdessa ei tarvitse ryhtyä rakentamaan kaikkea alusta lähtien, mistä kiitos rehtori Risto Ilomäelle ja hänen edeltäjilleen.”

LAMKin suuri hyppy parempaan tulevaisuuteen on ollut korkeakoululiittouma, FUAS.

”FUAS on strateginen korkeakoululiittouma. Se sisältää kolme itsestä ammattikorkeakoulua, joita kehitetään yhtenä ammattikorkeakoulukokonaisuutena. Tulevaisuus näyttää, millä tavoin asiassa edetään rakenteellisen kehittämisen näkökulmasta”, sanoo Kallioinen.

”LAMKissa on nostettu aluekehitystyö ja -vaikuttavuus erityiseen valokeilaan. Valmistelemme parhaillaan aluekehitysohjelmaa. Se on yksi lakisääteisistä tehtävistämme ja siksikin mielekäs. FUASissa on tärkeää, että LAMK huolehtii aluekehitystyöstään, ja on siten osa laaja metropolialuetta. Tähän työhön kytkeytyy voimakkaasti tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta.”

Aluekehitystyö on tärkeässä roolissa myös LAMKin alumnitoiminnassa. Entiset lamkilaiset halutaan mukaan kehittämään korkeakoulu yhteisöämme.

”Tällä hetkellä LAMKin alumnitoiminta on hajallaan, ja sitä olemme ryhtyneet kehittämään. Alumnitoiminta tukee opiskelijoiden ohjausta ja hakumarkkinointia. Alumnitoiminnan tavoite on nimenomaan palvella aluettaan: vastaamme työvoimatarpeisiin ja osaamisen uudistamisen tarpeisiin.”

**ALUEKEHITYSTYÖ
TÄHTÄIMESSÄ**

**PEDAGOGIIKAN
UUDISTAMISTA**

”Innovaatiot ovat tärkein draiveri, kun luodaan uusia työpaikkoja ja kehitetään kansainvälistä kilpailukykyä. Innovaatioita tulee luoda paikallisesti. Yksilöt sekä pienet ja keski-suuret yritykset ovat tässä keskeisiä toimijoita, ja liittokorkeakoulut ovat keskeisessä roolissa vauhdittamassa kehitystä.”

LAMK vaikuttaa vahvasti myös pedagogisilla meriiteillä.

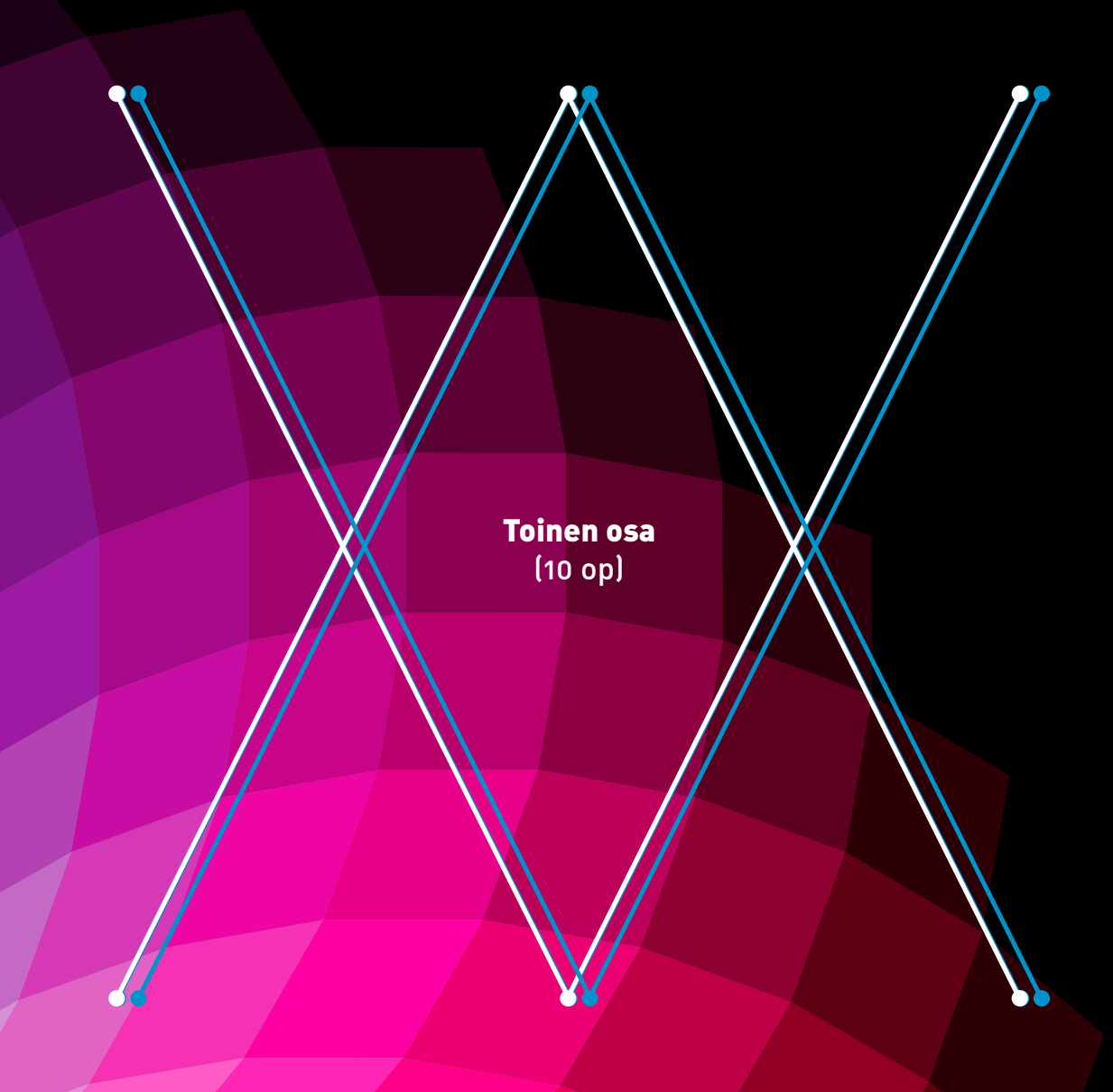
”Opetuksen kehittämispäällikkömme otti vetovastuun strategiamme uudistamisesta ja kutsui vapaaehtoisia mukaan. Pedagogiikan kehittämisen kiinnostuneita oli ilahduttavan paljon. Minä tein taktisen päätöksen, että itse en puutu prosessiin, vaikka mieli olisi tehnyt. On parempi, että pedagogiikan kehittämisen omistajuus on niillä toimijoilla, jotka toteuttavat sitä, kuin että joku besserwisser korkeammalta laukoo, että näin pitäisi tehdä. Strategiasta tuli hyvä. Siinä on loistavia näkökulmia integroivaan pedagogiikkaan, jossa saadaan kaikki osapuolet yhdistettyä kokonaisuudeksi – työelämästä opiskelijaan.

Seuraava vaihe on toteuttamissuunnitelman laatiminen, ja asettamme myös mittarit seurantaan varten.”

Kun kuljetaan seuraavat kymmenen vuotta eteenpäin, LAMK sijaitsee rehtori Outi Kallioisen mukaan yhtenäisesti omalla kampusalueella. Hän näkee visiot udunomaisesti, mutta tavoitteellisesti:

”LAMK on noussut alueellisesti merkittävimmäksi korkeakoulu-toimijaksi. Kaikki toimintomme ovat Niemen kampuksella korkeakoulukeskitymässä. Meiltä valmistuu hyvätaoisia asiantuntijoita, olemme kansainvälinen huippuyksikkö, osaamme hyödyntää uusia ratkaisuja ja meillä on natiiveja asiantuntijoita työyhteisöissämme. Kansainvälistymisen vauhti on keskeistä: olemme kehittäneet koulutusvientä Kiinaan ja Intiaan, ja opetusta on tuotteistettu. FUAS on uusiutunut ja etenee vauhdilla.” ■

Toinen osa
(10 op)

Lahden ammattikorkeakoulun emeritusrehtori Risto Ilomäki katsastaa kymmenen vuotta koulun historiaa taaksepäin.

XI

Emeritus- rehtorin katsaus vuosiin 2002–2012

Lahden ammattikorkeakoulu (LAMK) oli vakinaistettu 1996. Se oli muodostettu useasta opistotasoisesta ja/tai aiemmin toimineen toisen asteen oppilaitoksen osasta. Vuosien 1992–2002 historia on kirjoitettu erikseen ja siinä on käsitelty LAMKin syntyvaiheet korkeakoulukokeilusta lähtien. Tämä toinen historiikin osa käsittelee seuraavaa vuosikymmentä eli vuosia 2002–2012.

LAMK oli vuosina 2002–2003 toiminnallisesti hyvässä vauhdissa, dynaaminen, kuuluisa ja saanut alkuvuosinaan useita laatu- ja tuloksellisuuspalkintoja. Alussa kokeiluvaiheessa rehtoreina olivat toimineet tohtorit Juhani Honka ja Keijo Nivala ja vakinaistamisesta 1996 alkaen tohtori Arvo Ilmavirta. LAMKin ylläpitäjänä toimi Päijät-Hämeen koulutus konserni, jonka toimitusjohtajana oli alusta alkaen insinööri Arpo Heinonen. Heinonen jäi eläkkeelle vuoden 2003 helmikuussa ja hänen tilalleen toimitusjohtajaksi valittiin aiemmin LAMKin rehtorina toiminut tohtori Arvo Ilmavirta. LAMKin rehtoriksi tuli 1.3.2003 alkaen tohtori Risto Ilomäki.

LAMKin hyvänä pysynyt talous heikkeni vuosina 2002–2004 niin, että tase oli lähes nollassa 2004 tilinpäätöksessä. Syytä varmaan oli monia muutoksen turbulenssissa. Merkittävimpiä lienee se, että ammattikorkeakoulujen rahoitusta oli lisätty va-

kinaistamisen käynnistysvaiheessa ja toisen asteen rahoitusta leikattu samaan aikaan. Leikkauspalautus tapahtui vuosina 2001–2004 toiselle asteelle, jolloin AMK-rahoitus normalisoitui. Projekt- ja hankerahoituksissa tapahtui myös ohjelmakausista johtuvia muutoksia samaan aikaan vähenevään suuntaan. Ehkä oli totuttu myös väljempään rahoitukseen ammattikorkeakoulujen vakinaistamisvaiheessa, eikä kulukuriin ollut helppo jälleen tottua. Vuosina 2003 ja 2004 tehtiin laajat talouden mukauttamisohjelmat, mutta pääsääntöisesti säästöperusteisesti. Se ei toteutunut riittävästi ja toisaalta monilta osin myös kasvumahdollisuudet tyrehtyivät.

AMK-laki 351/2003 ja asetus 352/2003 muuttivat ammattikorkeakoulujen tehtäviä siten, että opetuksen lisäksi ammattikorkeakoulut vastaavat aluekehityksestä ja soveltavasta tutkimus- ja kehitystoiminnasta (T&K, myöhemmin TKI). Kumpaankaan tehtävään ei tullut erikseen perusrahoitusta, vaan se oli hankittava ulkopuolelta hankkeista ja projekteista. EAKR- ja ESR -kansalliset rahoitukset olivat merkittävimmät väylät aluksi.

LAMKin organisaatiota jouduttiin ajanmukaistamaan uuden AMK-lain jälkeen vuonna 2004. Perustettiin hyvinvointi-, yritys- ja kulttuuritoimialat sekä vararehtorivakanssit niille. Vararehtoritehtäviä hoitivat aluksi osa-aikaisesti laitosjohtajat Erja Katajamäki ja Janne Salminen oman toimensa ohessa johtuen LAMKin vaikeasta taloustilanteesta. Samassa yhteydessä aloitettiin taloushallinnon uudistus Janita Markwortin johdolla ja perustettiin Innovaatiokeskus, johon keskitettiin hanke- ja projektihakuihin, -seurantaan ja -raportointiin erikoistuneet henkilöt. Innovaatiokeskuksen johtajana toimi alusta alkaen Päivi Starckjohann. Tarkoituksena oli, että projektit toimisivat fyysi-

”*Oli totuttu väljempään rahoitukseen ammattikorkeakoulujen vakinaistamisvaiheessa, eikä kulukuriin ollut helppo jälleen tottua.*

sesti koulun eri laitoksilla. Innovaatiokeskusratkaisu osoittautui menestykseksi. Sen rahallinen volyymi kasvoi vuoden 2003 noin 1 M€:n tasosta vuoteen 2011 mennessä noin 7 M euroon ja vastaavasti henkilötövuodet 25 noin 100 henkilötövuoteen. Tämä oli myöhemmin LAMKin pelastus taloudellisesti, kun vuoden 2005 rahoituslaki romahdutti LAMKin perusrahoitusta asteittain 2007 mennessä noin 11 prosentilla. Näinä vuosina LAMKissa opittiin integroimaan oppimista hankkeisiin ja projekteihin sekä samalla nopeuttamaan tutkintojen syntymistä.

Laki määrittä myös ammattikorkeakoulun autonomisen aseman täsmällisemmin, vaikkakin rajatulkintoja jouduttiin tekemään koko lain voimassaolon ajan sen ja kunnallislain välillä. AMK-laki erityislakina määrittä ylläpitäjän tehtävät ja ammattikorkeakoulujen tehtävät, mutta jätti opetushenkilöstöä lukuunottamatta ratkaisuvallan henkilöstöasioissa ylläpitäjälle ja PHKK:n tapauksessa kunnallislain määräysten alaiseksi. AMK-kentässä ei ole oltu kovin tyytyväisiä ko. ratkaisuun, mutta sen kanssa on opittu elämään. Tulevalle vuoden 2014 AMK-laille onkin paljon odotuksia.

Ylläpitäjäkonsernin (PHKK) hallituksen lisäksi LAMKilla oli johtokunta, jonka tilalle muodostettiin vuonna 2005 lain edellyttämä sisäinen hallitus, jonka puheenjohtajaksi, esittelijäksi ja päätösten toimeenpanijaksi määritettiin korkeakoulun rehtori. Tämäkin oli hyvin poikkeuksellinen lakisäätäinen määräys yleisen demokratian näkökulmasta. LAMKin hallitus antoi sittemmin lain mahdollistaman laajan delegointioikeuden rehtorille, mutta ei ns. subdelegointimahdollisuutta lain rajoittaessa sen.

LAMKin hallitus muodostettiin 11-jäseniseksi, kuten useimmis-
sa muissakin ammattikorkeakouluissa. Yritys- ja elinkeinoelämän edustajia on kolme, opettajien kaksi, opiskelijoiden kaksi, henkilöstön yksi, johdon edustajia kaksi ja rehtori puheenjohtaja. Lisäksi ylläpitäjän edustajia, joilla oli puheoikeus hallituksessa. Asiantuntijoina on ollut yksi PHKK:n hallituksen valitsema edustaja ja

konsernin toimitusjohtaja sekä PHKK:n hallituksen puheenjohtaja. Rehtorin sihteeri Sari Jokinen on toiminut LAMKin hallituksen sihteerinä. Päätökset PHKK:n hallituksessa on tehty strategisista linjauksista, talousarviosta ja taloussuunnitelmasta, tilinpäätöksestä, koulutustehtävämuutosehdotuksista OKM:lle, valtuuskunnasta ja rehtorin sekä myöhemmän 2010 muutoksen jälkeen vararehtoreiden valinnasta. LAMKin hallitus on valmistellut ja tehnyt päätökset muista kuin ylläpitäjälle kuuluvista asioista ja tietenkin valvonut kaikkien päätösten toimeenpanoa.

Samaan aikaan luotiin LAMKille ensimmäinen varsinainen strategia ”Hyvän oppimisen strategia” vuosille 2004–2010, joka toimi myös laatukäsikirjana. LAMKin toimintaa päätettiin mitata ja seurata jatkuvan parantamisen periaatteen mukaisesti. Järjestelmäksi valittiin Balanced Scorecard (BSC). Tarkoitus oli toisaalta valmistautua myöhempään laatu järjestelmän auditointiin, jollaisia Korkeakoulujen arviointineuvosto (KKA) oli päättänyt suorittaa korkeakouluille kuuden vuoden välein.

LAMKin rehtorintoimisto siirtyi vuoden 2005 lopussa osoitteesta Paasikivenkatu 7 Teinintie 4:ään. Tavoitteena oli löytää hallinnon ja yhteisten palveluiden osalta synergisiä hyötyjä ja taloudellisuutta, kun Koulutuskeskus Salpauksen johto siirtyi myös samaan kiinteistöön. PHKK:n hallinto ja osa yhteisiä palveluja oli jo aiemmin sijainnut siellä. Ratkaisu oli sen ajan kehitysnäkymien mukaan oikeaan osunut. Yhteiset palvelut kehittyivät taloudellisemmin LAMKin näkökulmasta kuin itse tuotettuina. Nyt 2012 taas suunta on toinen. Kiinteistöjen määrää on taloussyistä vähennettävä. Supistunut rehtorintoimisto on siirtymässä takaisin Paasikivenkadulle ja yhteisiä palveluja tarkastellaan osittain ammattikorkeakoulujen liittouman (FUAS) ja LAMKin osakeyhtiöksi muuttumisen näkökulmasta.

LAMKin kehitys sen toisella vuosikymmenellä on toteutunut hyvin tyypillisesti ns. kriisiteorian pohjalta. Näytti mahdolltomalta

selvitä taloudellisesti vuoden 2005 rahoituslain muutoksen jälkeen LAMKin velvoitteista. Kriisiteoriaa väljästi tulkiten: kun kaikilla on ”nenä savessa” yhtä aikaa, jokainen haluaa vain ylöspäin yhteisvoimin ja synergioita hyödyntäen ja on valmis kehittämään toimintakulttuuria. Näin tapahtui LAMKissakin.

Moduuliperustaiset opetussuunnitelmat saivat alkunsa yhtä aikaa (erityisesti sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla) ja aiemmin hankitun osaamisen tunnistus- ja tunnustamisjärjestelmä (AHOT) otettiin laajemmin käyttöön kaikilla aloilla. Päätös osallistua Korkeakoulujen arviointineuvoston (KKA) laatujärjestelmäauditointiin 2006–2007 yhdisti myös LAMKin väkeä toimimaan yhdessä tiukalla

” *LAMKin kehitys sen toisella vuosikymmenellä on toteutunut hyvin tyypillisesti ns. kriisiteorian pohjalta.*

aikataululla ja nostamaan esiin saavutukset, joita oli paljon ja jotka muistuttivat, kuinka paljon on hyvää saatu aikaan. Oleellista oli, että toiminta perustui BSC-jatkuvan parantamisen periaatteeseen, suunnitelmallisuuteen, tulosten dokumentointiin,

analysointiin ja niiden käyttö edelleen kehittämiseen. Käytössä oli myös redusointi Euroopan laatupalkinto (EFQM) -järjestelmään, joten tulokset voitiin pääosin esittää myös EFQM:n kriteeristöillä. LAMK läpäisi laatujärjestelmäauditoinnin heti ensimmäisellä kerralla vuonna 2007.

Auditoinnin läpäisy oli lamkilaisille merkittävä positiivisen kierteen käynnistäjä, varsinkin, kun monet ammattikorkeakoulut ja yliopistot eivät olleet sitä ensimmäisellä yrittämällä läpäisseet. Toisaalta talousvaikeuksien keskellä toimineet lamkilaiset saivat voimia ja uskoa siihen, ettei mikään ole mahdotonta, kun kaikki käytettävät voimavarat suunnataan yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi.

Vuodesta 2005 LAMKin talous alkoi kohentua perusrahoituksen heikkenemisestä huolimatta. Kaikki tilinpäätökset ovat olleet po-

sitiivisiä. Tilinpäätöksen kokonaistase 2011 oli jo yli 7 M€.

Vuodesta 2007 lähtien LAMK on saanut kaikkina vuosina OKM:n laatu- tai tuloksellisuuspalkkion ja sijoittui kaikilla laaturapalkkiomittareilla mitattuna korkeakoulujen kärkikvartaaliin. Vuonna 2010 LAMK sai molemmat edellämainitut palkinnot.

Opiskelijoiden töitä on palkittu kansallisesti ja kansainvälisesti koko LAMKin 20-vuotisen historian ajan.

Ammattikorkeakoulujen rakenteellinen kehittäminen piti saada OPM:n tavoitteiden mukaisesti valmiiksi vuonna 2010. Näin ei kuitenkaan tapahtunut riittävässä määrin, vaan OKM joutui jatkamaan tavoitteiden toteuttamista koko tavoitesopimuskaudelle vuosille 2011–2012 ja vielä seuraavallekin sopimuskaudelle 2013–2017.

Lahden ammattikorkeakoulun rakenteellinen ja toiminnallinen kehittäminen jatkui vuosina 2010–2012 suotuisasti globaalista taloudellisesta taantumasta huolimatta. Toisaalta suunniteltiin kauaskantoisesti rakenteellista ja metropolialueellista kehittämistä FUAS-liittouman sisällä, toisaalta taas panostettiin LAMKin sisäisiin kehittämishankkeisiin, jotka edistävät oppimista sekä tutkimus- ja kehittämistyötä ja niihin liittyviä käytäntöjä konkreettisella tasolla mm. modulaarisen rakenteen ja integratiivisen oppimispedagogiikan avulla.

1.1.2009 voimaan tullut organisaatiomalli ja strategian päivitys osoittautuivat toimiviksi ja tulokset sekä toimialojen että koko Lahden ammattikorkeakoulun koulutusalojen osalta ovat olleet hyvät. TKI-toiminta palkittiin jo toisen kerran OPM:n tuloksellisuusrahoituksella, ja muotoilun koulutusohjelma valittiin laatuyskiköksi vuosiksi 2010–2012 Korkeakoulujen arviointineuvoston toimesta. LAMK osallistui aktiivisesti alueelliseen kehittämiseen, ja yhteistyö syveni alueella toimivien muiden Lahden yliopistokeskuksen korkeakoulujen ja yritysalamän kumppaneiden kanssa. TKI-työ vastasi elinkeinostrategian ja omien painoalojen (muotoilu, ympäristö, in-

novaatiotoiminnot) ja -profiilien (TKI, kansainvälisyys ja aikuiskoulutus) tarpeisiin. Vahvat toteutukset tapahtuivat muotoilu-, ja innovaatio- sekä ympäristöprofessuurien toimintasektoreilla.

LAMKin sisällä jo vuonna 2007 aloitetuista kehittämistoimista mainittakoon opetuksen hankkeistaminen, aiemmin hankitun osaaamisen tunnustus- ja tunnustusjärjestelmän käyttöönotto (AHOT), koulutusalojen sisäisten kehittämisprosessien toteuttaminen, opetussuunnitelmien uudistaminen moduuliperustaiseksi ja integraatiivinen oppimispedagogiikka sekä kansainvälinen toiminta mukaan lukien maksullinen tutkintomyynti. Edellä mainituilla toimenpiteillä on saavutettu asema kärkijoukoissa ammattikorkeakoulujen tulos- ja laatumittauksissa. Ne ovat vaikuttaneet opetuksen ja oppimisen laatuun, tutkintojen läpimenoaikoihin, aluevaikuttavuuteen, tehokkuuteen, vetovoimaisuuteen ja taloudelliseen tulokseen.

Korkeakoulujen kehitys jatkui FUAS-rakenteella PHKK:n, LAMKin ja OPM:n sopimusneuvottelun 20.4.2010 jälkeen.

”*Toimenpiteillä on saavutettu kärkijoukon asema ammattikorkeakoulujen tulos- ja laatumittauksissa.*

FUAS-koulujen ylläpitäjien ja rehtoreiden muodostama ohjausryhmä perustettiin joulukuussa 2010, Asioiden valmistelun ja toimeenpanon hoiti rehtoriryhmä. FUAS-strategia valmisteltiin kevään 2011 aikana. Uusi FUAS-liit-

toumasopimus allekirjoitettiin 29.5.2012 Helsingissä.

Liittoumasopimuksen mukaisesti perustettiin FUAS-hallitus, -rehtorikollegio ja -sihteeristö. Nämä aloittivat virallisesti toimintansa elokuussa 2012. FUASille valittiin toiminnanjohtaja marraskuussa 2012.

Sopimusneuvottelu vuosille 2013–2017 käytiin FUAS-tasoisesti OKM:n kanssa 26.9.2012. Siinä linjattiin FUAS-koulujen kehittämistarpeet kyseisille vuosille. Rakennerahaa myönnettiin FUAS-liittoumaan kuuluville korkeakouluille yhteensä 1 M€ vuodelle

2013. Niiden edellytettiin ratkaisevan ylläpitäjä-, päätöksenteko- ja yhteiset rahoituskysymykset tavoitteena löytää ratkaisut uusien toimilupapäätösprosessien ja uuden AMK-lain prosessien yhteydessä 1.1.2014 mennessä. Rahoituksen osalta ratkaisut on tehtävä viimeistään, kun uusi rahoituslaki tulee voimaan asteittain 2014–2016. FUAS-koulut ovat päättäneet kohdentaa rakennerahat 2014 yhteisten toimintojen vastuuhenkilöiden palkkaamiseen.

Lähivuodet ovat kriittisiä sekä FUASin että sen jäsenkoulujen näkökulmasta. Tulossa on lakimuutoksia (AMK-laki ja rahoituslaki 2014), toimilupien uudistus 2014 ja lisäksi samaan aikaan 2011–2017 koko julkishallinnon tietohallintouudistus.

Jo aiemmin valtio oli päättänyt karsia 2 200 aloituspaikkaa ammattikorkeakouluista vuodesta 2013 alkaen ja vähentää AMK-perusrahoitusta aloituspaikat mukaan lukien noin 126 M€ vuoteen 2017 mennessä. Tämä tarkoittaa FUAS-koulujen osuuksilla noin 11–13 prosentin perusrahoituksen alenemista vuoden 2012 tasosta. Rahoituslain kriteereistä on pääteltävissä merkittävä painopisteen siirto tuloksellisuuteen ja siten siirtymävaiheeseen kovia haasteita.

Ammattikorkeakoulut ovat aina selvinneet vaikeistakin haasteista. Niin nytkin. FUAS-koulujen mahdollisuudet ovat valtavan synergian hyödyntämisessä yhteisissä toiminnoissa ja tutkintoläpäisyä edistävissä toimissa. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiohankkeiden volyymia voi vielä kasvattaa merkittävästi sinänsä jo kovasta tasosta yhteistyöllä, ja kansainvälisen toiminnan uusi lehti on vielä kääntämättä. Myytävä tutkintokoulutus ja kansainvälisten asioiden integrointi TKI-hankkeisiin ovat suuri reaalinen mahdollisuus. Niitä voi kasvattaa merkittävästi. Lakiesiteiden odotetaan poistuvan vuoden 2014 alusta ja kummassakin toiminnossa voi edistää tutkintojen läpäisyä tehokkaasti.

”*Lähivuodet ovat kriittisiä sekä FUASin että sen jäsenkoulujen näkökulmasta.*”

Korkeakoulujen kehitys jatkuu FUAS-rakenteen kehittämisenä. Liittouman 21 000 opiskelijalle on luotu erittäin laaja yhteinen koulutustarjotin sekä hyvät TKI-, kansainvälistymis- ja aikuiskoulutusmahdollisuudet. Laatua ja arviointia kehitetään yhdessä, ja painopisteenä oppimisessa on erityisesti TKI-toimintaan integroituva pedagogiikka.

Lahden ammattikorkeakoulun strategian ydinviesti, ”Parhaat oppimistulokset tehdään yhdessä” ja FUAS-liittouman ”Collaborate for success” olkoot viitoituksina tulevalle kehityksellemme oppimisen hyväksi. ■

Risto Ilomäki

LAMKin rehtori 1.3.2003–31.5.2012

XII

10 graafia

LAMKin koulutusalojen toiminnan vaikuttavuus

- Tutkintokehitys LAMKissa 2002–2011
- TKI:n volyymi LAMKissa 2002–2011
- TKI-opintopisteet LAMKissa 2006–2011

Talouspalvelujen kehitys ja vaikuttavuus LAMKissa

- LAMKin yksikköhinta/vuosi 2002–2012
- Valtion rahoitus osuus LAMKille 2003–2012
- LAMKin tilikauden tulos +/- 2003–2011
- LAMKin oma pääoma = Tase 2003–2011

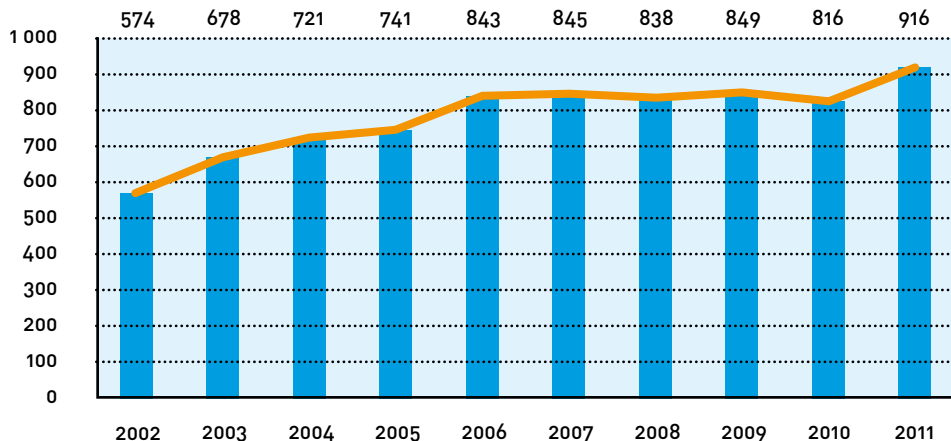
Henkilöstöpalvelujen kehitys ja vaikuttavuus LAMKissa

- LAMKin henkilöstömäärä 2003–2011
- LAMKin TOB -tulostimantit 2005–2012

Tuloksellisuus ja laatupalkkiot

Tutkintokehitys LAMKissa 2002–2011

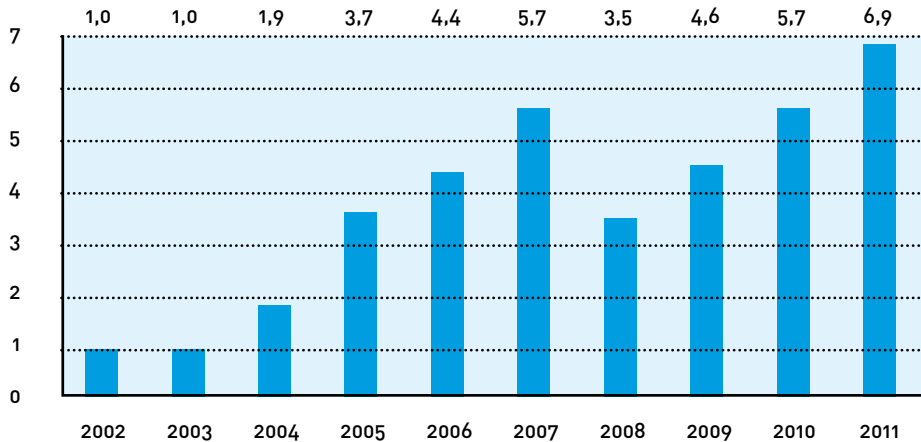
Tutkintoa/vuosi

LAMK saavutti 2003 täyden toimintavolyymin. Vuoden 2005 rahoituslaki-muutos heijastui tutkintojen kasvuna. Tutkintotuotto on ennakoiden kasvanut 2011. AMK-laki muuttaa tutkinnon rahoitussuhdetta 2014.

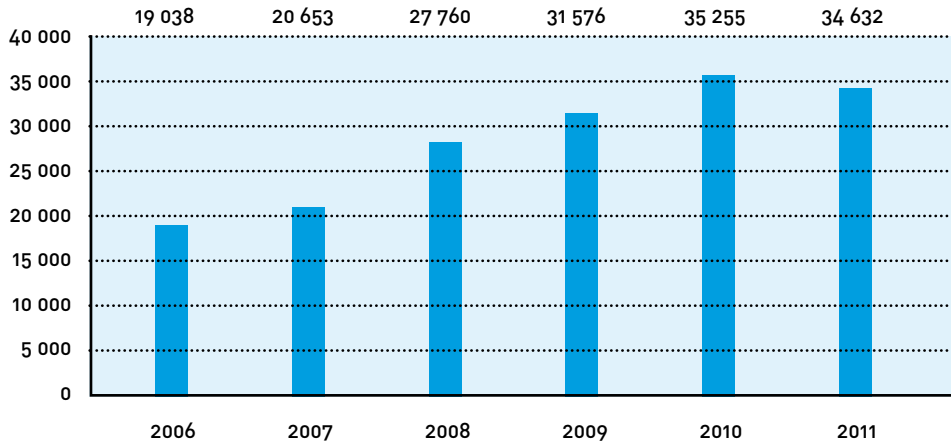
TKI:n volyymi LAMKissa 2002–2011

Milj. euroa

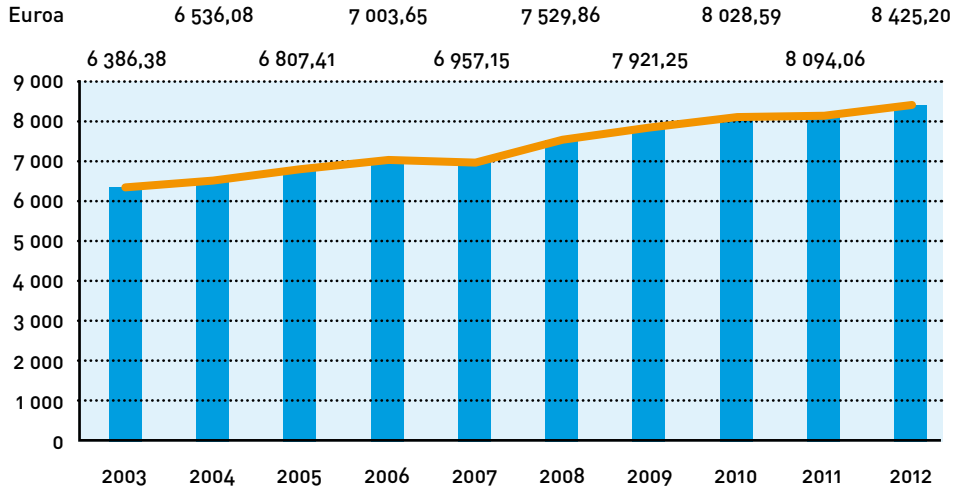
Tutkimus ja kehittäminen tuli ammattikorkeakoulujen tehtäväksi vuonna 2003. T&K kasvoi nopeasti 1 M€:n tasosta noin 6 M€:n tasoon. ESR ja EAKR-rahoituskausi vaihtui 2008, mikä vaikutti tutkimus- ja innovaatiotoimintojen volyymiin. Kasvu on 2009–2011 ollut jälleen hyvä koko TKI-toiminnassa.

TKI-opintopisteet LAMKissa 2006–2011

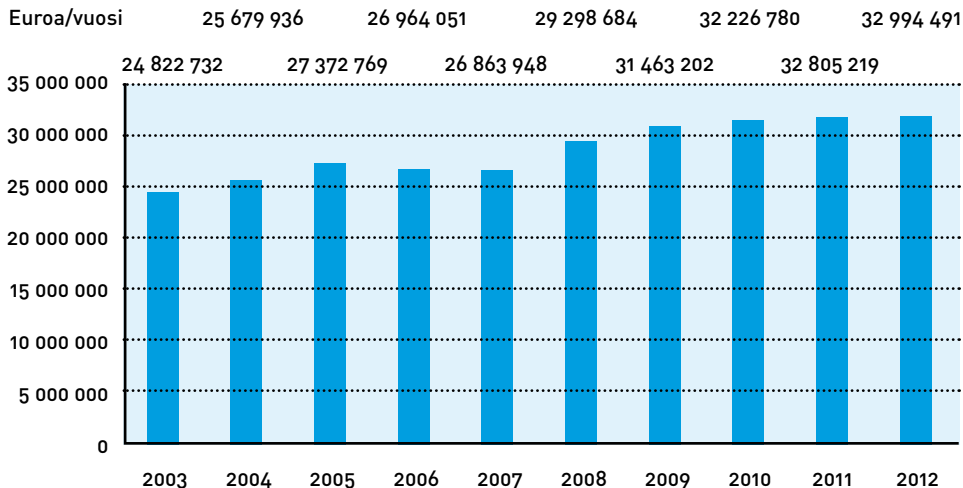
TKI:n integrointi opetukseen lisää vuosittaista opintopistesuoritusta ja lyhentää tutkintoaikoja. Opiskelija, koulu ja yhteiskunta ovat voittajia.

LAMKin yksikköhinta/vuosi 2002–2012

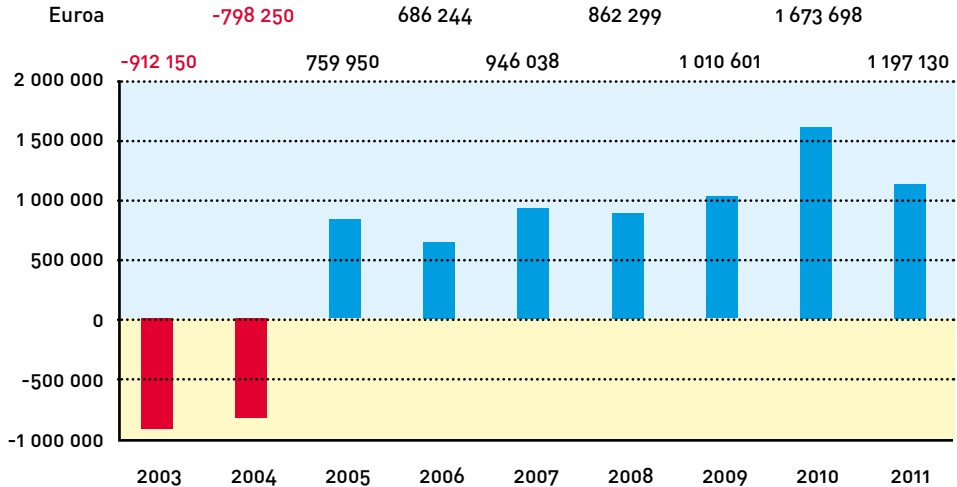
Yksikköhinnan kasvu opiskelijaa kohden on ollut lineaarinen, mutta kulmakerroin olisi suurempi ilman 2005 rahoituslain aiheuttamaa pudotusta.

Valtion rahoitusosuus LAMKille 2003–2012

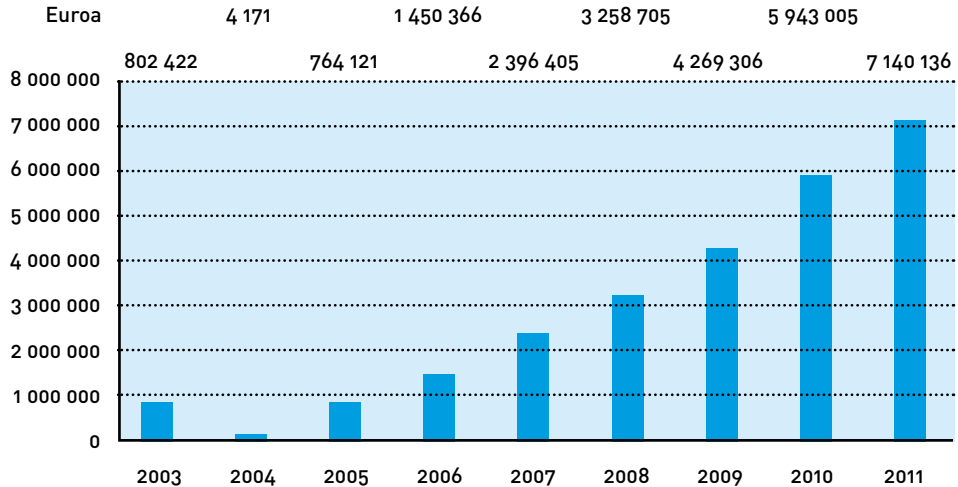
Valtionrahoituksen (= kunta ja valtionrahoitus yhteensä) olisi pitänyt jatkua likimain lineaarisena oheisen kuvion suoran ja sen kulmakertoimen mukaisesti. Rahoitus- ja rakennemuutokset ovat aiheuttaneet vuosirahoituksen vähenemiseen LAMKissa.

LAMKin tilikauden tulos +/- 2003–2011

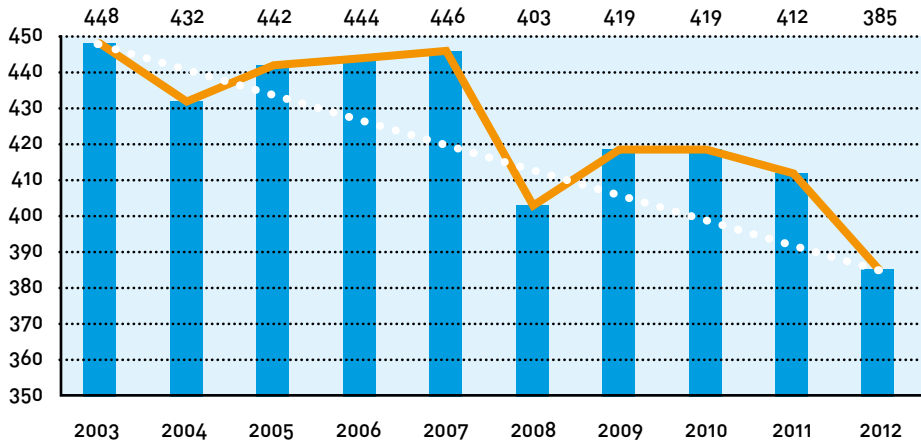
Vuoden 2005 rahoituslaki kohteli kulttuuripainotteista LAMKia kaltoin, mutta määrätietoisella työllä LAMKilaiset ovat tehneet myös taloudellisesti vahvaa tulosta.

LAMKin oma pääoma = Tase 2003–2011

Vuodet 2003 ja 2004 ilovat LAMKille taloudekkiliset ja 2004 olivat LAMKille taloudellisesti vaikeita. Tase kävi lähes nollassa, mutta sittemmin LAMKin talous ja muutkin mitattavat tulokset ovat olleet hyvin positiivisia.

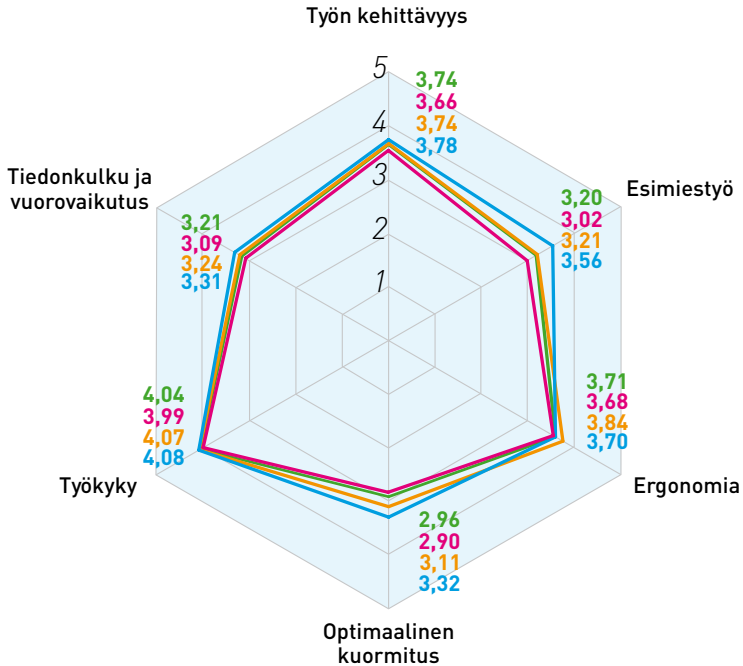
LAMKin henkilöstömäärä 2003–2011

Henkilöstömäärä on keskimäärin vähentynyt. Määrä kuitenkin seuraa TKI-volyymia.

LAMKin TOB -tulostimantit

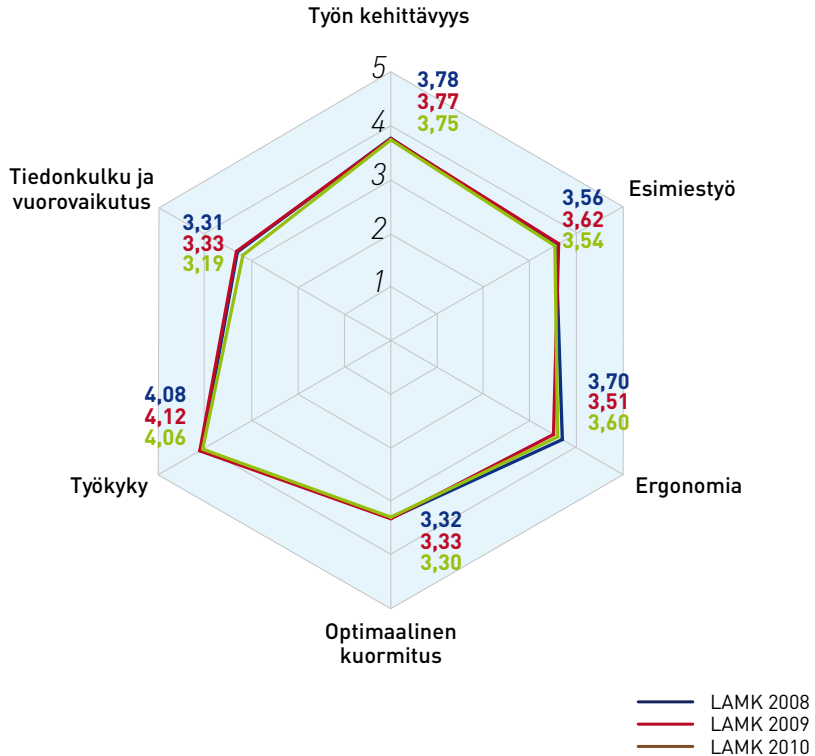
Työolobarometri, vertailu vuosilta 2005–2008

LAMKin työolobarometreistä 2004–2008 ja 2008–2010 ilmenee kehitystä optimaalisen kuormituksen, esimiestyön ja tiedottamisen ja vuorovaikutuksen alueilla, jotka alunalkaen olivat heikoimmat osa-alueet. Muut alueet ovat olleet hyvällä tasolla koko mittauskauden 2004–2010 ajan. Mittausperiodi muutettiin 2011 alkaen kaksivuotiseksi. LAMK sijoittuu TOB mittauksissa vertailukoulujensa parhaimmistoon, mutta parannettavaa on.

- LAMK 2005
- LAMK 2006
- LAMK 2007
- LAMK 2008

Työolobarometri, vertailu vuosilta 2008–2010

Tuloksellisuus ja laatupalkkiot

Lahden ammattikorkeakoululle tuloksellisuuden ja laadun perusteella myönnetty määrärahat (OPM, OKM)

VUOSI	TULOSELLISUUS- JA LAATUPERUSTEET	MÄÄRÄRAHAT
1996	Opiskelijoiden ensisijaisen oppilaitoksen ulkopuolisia opintoja	600 000 mk
1997		
1998	Kansainvälistyminen ja tutkintojen suoritus aika	1 100 000 mk
1999		
2000	Koulutuksen laatu yksikkö: Muotoilu instituutti	1 700 000 mk
2001	-	
2002	Koulutuksen laatu yksikkö: Sosiaali- ja terveysalan laitoksen Oppimiskeskus Optiimi	337 000 €
2003	-	
2004	-	
2005	-	
2006	-	
2007	Tutkimus- ja kehitystyö	100 000 €
2008	Koulutuksen vetovoima ja opintojen eteneminen Aluevaikuttavuus ja työelämäyhteistyö	100 000 € 100 000 €
2009	Tutkimus- ja kehitystyö	150 000 €
2010	Korkeakoulurakenne	110 000 €
2010,	Koulutuksen laatu yksikkö:	160 000 €
2011,	Muotoilu instituutti, muotoilun koulutusohjelma	110 000 €
2012		110 000 €

LAMK on ollut OKM:n (aiemmin OPM) tuloksellisuuden ja laatu-palkitsemisten suhteen kärkikvarttaalissa koko historiansa ajan.

Lähde M. R. Järvinen 2012, LAMK

